

378.17
ท 365 ป
ร.9

ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ปริญานินพนธ์

ของ

ทัศนีย์ พิศาลรัตนคุณ

28 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

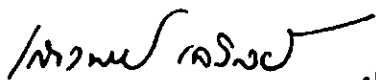
มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B 17301

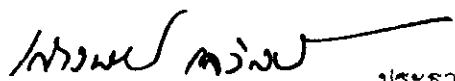
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

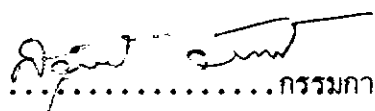

.....ประธาน
(รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวีรักษ์)

.....กรรมการ
(ดร.นุณ นองอยู่)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รศ.ดร.เสาวนีย์ เลวีรักษ์)

.....กรรมการ
(ดร.นุณ นองอยู่)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.สุวัฒน์ วิมลวงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิรียภา จงสุวรรณ)

วันที่ ๘ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๙

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลัย และดร.บุญลือ ทองอยู่ ซึ่งเป็นประธานและกรรมการ ควบคุมปริญญานิพนธ์ ท่านได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้กำลังใจ รวมทั้งชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ที่กรุณาเป็น กรรมการร่วมสอบปริญญานิพนธ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่มีค่ายิ่งต่อความสมบูรณ์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่าน ที่ให้ความรู้ ข้อคิดเห็นกับ ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา รวมทั้งนิสิตปริญญาโท ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกคน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการ เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณ อาจารย์อดิศัย โทวิชา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยงบประมาณ แผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2538

ท้ายที่สุดนี้ ขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา พี่น้อง ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณ ต่อผู้วิจัยทุกท่าน ที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษ และจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ เรียบร้อยด้วยดี

ทัศนีย์ พิศาลรัตนคุณ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
✓	ภูมิหลัง	1
✓	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
✓	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
✓	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
✓	นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	✓ ร้อยสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	การจัดการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนในประเทศไทย	8
	ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่	10
	ความจำเป็นของการศึกษานอกระบบโรงเรียน	12
	การให้บริการด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน	13
	บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน	14
	การศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	21
	เทคนิคการเรียนการสอนกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน	25
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่	28
	คุณลักษณะของผู้ใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้	32
	ครูผู้สอนกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	34
	หลักสูตรที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	35
	สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
✓	✓ สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	40
3	วิธีดำเนินการวิจัย	41
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	42
	การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	44

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	45
1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	49
ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เป็นปัญหาการเรียนทั้ง 4 ด้าน ของนิสิตปริญญาโท	
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.....	53
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตาม	
ตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และผลการเรียน สถานภาพ.	
ของผู้เรียน สถานที่ทำงาน รายได้ รอบการเรียน.....	62
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท	
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่	77
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	84
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	84
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	84
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
การอภิปรายผล	88
ข้อเสนอแนะ	94
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	95
บรรณานุกรม	96

ภาคผนวก	101
---------------	-----

ประวัติย่อของผู้วิจัย	118
-----------------------------	-----

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปีการศึกษา และรอบการเรียน	42
2	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	49
3	ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกเป็นรายด้าน	53
4	ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านเนื้อหาหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ	54
5	ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านวิธีการเรียน การสอน จำแนกเป็นรายข้อ	56
6	ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านสภาพแวดล้อม ในการเรียน จำแนกเป็นรายข้อ	58
7	ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านส่วนตัวของผู้เรียน จำแนกเป็นรายข้อ	60
8	เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศ	62
9	เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอายุ	63
10	การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ	64
11	เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามสถานภาพสมรส	65
12	เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามผลการเรียน	66
13	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านวิธีการเรียนการสอนเป็นรายคู่ จำแนกตามผลการเรียน	69

14	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านส่วนตัวผู้เรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามผลการเรียน.	68
15	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่โดยภาพรวม จำแนกตามผลการเรียน	69
16	เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามสถานภาพของผู้เรียน	70
17	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านวิธีการเรียนการสอนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพของผู้เรียน	71
18	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพของผู้เรียน	72
19	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ โดยภาพรวม จำแนกตามสถานภาพของผู้เรียน	73
20	เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามสถานที่ทำงาน	74
21	เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามรายได้	75
22	เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามรอบการเรียน	76
23	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	77
24	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	79
25	ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ที่นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เห็นว่า เหมาะสม และควรดำเนินการต่อไป	82

พ.ศ. 2523 เปิดสอนวิชาเอกและวิชาโท การศึกษาผู้ใหญ่ในระดับปริญญาตรี และในปี พ.ศ. 2524 ได้เปิดวิชาเอกแขนงนี้ในระดับปริญญาโท (ประวัติ มศว. 2529:10-14) จนถึงปัจจุบันมีนิสิตปริญญาโท ภาศปกติ รวม 15 รุ่น และมีภาคพิเศษ อีก 7 รุ่น ซึ่งภารกิจหลักของภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ก็คือ ให้บริการการศึกษาต่อเนื่องแก่ผู้เรียนที่ต้องการพัฒนากทักษะ และความรู้เพิ่มเติม มีโปรแกรมการศึกษาในรูปแบบวนการวิชาใดวิชาหนึ่ง (Course) หรือหลายวิชาขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อสนองความต้องการด้านวิชาชีพของตน และมีโครงการที่ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่จัดพานิสิตปริญญาโทไปร่วมกิจกรรมที่บริการชุมชน เช่น โครงการพัฒนาชนบท โครงการงานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน โครงการสัมมนาในหัวข้อเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกโรงเรียน การไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำประสบการณ์ที่นิสิตได้รับไปใช้ในภาคปฏิบัติสำหรับหน่วยงาน และใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับผู้เรียนได้ รวมทั้งมีกระบวนการสอนให้นิสิตตระหนักถึงการอนุรักษ์ และส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติด้วย

เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นหลักสูตรที่กว้าง มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว ทั้งยังเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของสังคม และยึดมั่นในปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต รวมทั้งการเปิดโอกาสให้บุคคลได้เข้าเรียนโดยไม่จำกัดวัยเพศ ซึ่งอาจไม่ตรงกับสาขาที่ผู้เรียนจบมา ข้อสำคัญก็คือ ผู้เรียนอยู่ในวัยผู้ใหญ่ และมาจากต่างสาขาอาชีพจากหลายหน่วยงาน ดังนั้น ความเข้าใจในด้านเนื้อหาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การจัดเวลาเรียน วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนอาจก่อให้เกิดปัญหาแก่ผู้เรียนได้ นอกจากนั้นหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ได้เปิดทำการสอนมานาน เป็นเวลา 15 ปีแล้ว ในขณะที่สิ่งแวดล้อมรอบด้านได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การรับเอาความเจริญด้านเทคโนโลยีและด้านวัตถุมารับเข้ากับการเรียนการสอน ผู้สอนพยายามจัดกิจกรรมและเนื้อหาที่เรียนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ในการดำรงชีวิตประจำวัน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในหน้าที่การงาน แต่ในทางปฏิบัติมีปัญหาอยู่หลายประการ เช่น มีผู้เรียนที่หยุดเรียนกลางคัน หรือบางรายที่ลาออกจากการเรียน และนิสิตที่จบการเรียนในชั้นเรียนแล้ว แต่ไม่มาติดตามทำปริญญานิพนธ์ให้สำเร็จจนครบหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นสาเหตุให้การพัฒนานในตัวผู้เรียนขาดประสิทธิภาพและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนที่ผ่านมา กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้พยายามจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสทางการศึกษารวมทั้งกลุ่มคนที่จบการศึกษาจากในระบบโรงเรียนแต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อขั้นสูงขึ้นไป ซึ่งในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 6 รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น โดยได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2529 ไว้ว่า รัฐมีนโยบายเร่งรัดให้ปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน จะส่งเสริมและพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ให้สามารถจัดบริการทางวิชาการแก่เยาวชน และประชาชนตามความต้องการและความจำเป็นเพื่อคุณภาพชีวิต ครอบครัว ชุมชนและการประกอบสัมมาอาชีพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2529 : 29) ด้วยการจัดให้มีผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ตามโครงการพัฒนาระบบประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอ ด้วยความเห็นชอบจากกระทรวงศึกษาธิการ โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดรับนโยบายนำโครงการนี้ไปดำเนินงาน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530 เป็นต้นมา มีผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอไม่น้อยกว่า 500 คน ในพื้นที่ 590 อำเภอทั่วประเทศ

ศูนย์ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเป็นเครือข่ายในการประสานงานและปฏิบัติงานในระดับอำเภอของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในการปฏิบัติงานวิชาการ จัดกิจกรรม และประสานงานกับหน่วยงานอื่นในระดับอำเภอและชุมชน โดยมีบุคลากรคือผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับอำเภอเป็นหัวหน้า ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน ครูประจำกลุ่ม วิทยากรวิชาชีพเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยอยู่ในการกำกับควบคุมดูแลของนายอำเภอและศึกษาธิการอำเภอ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 17)

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาทางการเรียน โดยจะศึกษาใน 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร

1.2 ด้านวิธีการเรียนการสอน

1.3 ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน

1.4 ด้านส่วนตัวผู้เรียน

2. ประชากร คือ นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 210 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ภาคปกติ และภาคพิเศษ ที่ลงทะเบียนเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 - 2536 (ภาคปกติ ตั้งแต่รุ่นที่ 7 - 13 และภาคพิเศษ รุ่นที่ 1 - 5) รวมทั้งสิ้น 210 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น

4.1.1) เพศ แบ่งเป็น

1) ชาย

2) หญิง

4.1.2) อายุ แบ่งเป็น

1) ระหว่าง 26 - 35 ปี

2) ระหว่าง 36 - 45 ปี

3) อายุ 46 ปีขึ้นไป

4.1.3) สถานภาพสมรส แบ่งเป็น

1) โสด

2) สมรส

4.1.4) ผลการเรียน แบ่งเป็น

- 1) อยู่ในระดับ 3.76 - 4.00
- 2) อยู่ในระดับ 3.51 - 3.75
- 3) อยู่ในระดับ 3.26 - 3.50
- 4) อยู่ในระดับ 3.00 - 3.25

4.1.5) สถานภาพของผู้เรียน แบ่งเป็น

- 1) ผู้ที่ยังเรียนในชั้นเรียน
- 2) ผู้ที่เรียนจบรายวิชา และยังไม่ได้ทำปริญญานิพนธ์
- 3) ผู้ที่จบหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตไม่เกิน 5 ปี

4.1.6) สถานที่ทำงาน แบ่งเป็น

- 1) กระทรวงศึกษาธิการ
- 2) กระทรวงมหาดไทย
- 3) ทบวงมหาวิทยาลัย
- 4) รัฐวิสาหกิจ/เอกชน
- 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

4.1.7) รายได้ แบ่งเป็น

- 1) 5,260 - 7,570 บาท
- 2) 7,571 - 11,420 บาท
- 3) 11,421 บาท ขึ้นไป

4.1.8) รอบการเรียน แบ่งเป็น

- 1) ภาคปกติ
- 2) ภาคพิเศษ

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาทางการเรียน ทั้ง 4 ด้าน คือ

4.2.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร

4.2.2 ด้านวิธีการเรียนการสอน

4.2.3 ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน

4.2.4 ด้านส่วนตัวผู้เรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิสิตปริญญาโท หมายถึง ผู้เรียนในหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ภาคปกติตั้งแต่ ปีการศึกษา 2530 - 2536 ภาคพิเศษ ตั้งแต่ปี 2532 - 2536 ซึ่งรวมถึงผู้ที่ศึกษาจบแล้ว และผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน

2. ปัญหาทางการเรียน หมายถึง สภาพการณ์ และอุปสรรค หรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้การเรียนดำเนินไปไม่สะดวก หรือล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็นโดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ด้านส่วนตัวผู้เรียน

2.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร หมายถึง โครงสร้างของหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย

1) หมวดวิชาพื้นฐานการศึกษา แบ่งเป็น วิชาพื้นฐานบังคับ 9 หน่วยกิต และวิชาพื้นฐานเลือก ให้เลือกเรียนไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาเอกการศึกษา เรียนไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาเอกบังคับ ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต และวิชาเอกเลือกไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี เรียนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต นิสิตอาจเลือกเรียนวิชาใด ๆ ก็ได้ ตามคำแนะนำและได้รับอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการของแต่ละบุคคล

4) วิทยานิพนธ์ 6 หน่วยกิต นิสิตจะต้องเขียนวิทยานิพนธ์ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแขนงวิชาทางการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียน

2.2 ด้านวิธีการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานด้านการเรียน วิธีการสอน การจัดแบ่งเวลาแต่ละรายวิชาได้เหมาะสม กิจกรรมการเรียน เช่น เทคนิคการสอนของผู้สอน ระยะเวลาในการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการเรียน ครูผู้สอน การเตรียมตัว การสร้างบรรยากาศการเรียน งานในรายวิชา การให้บริการด้านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ การให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย

2.3 ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวผู้เรียน เช่น ความพร้อมของอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการเรียน การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน หรือการที่ผู้สอนมีเวลาในกับผู้เรียนได้ปรึกษาหารือเกี่ยวกับปัญหาการเรียนที่เกิดขึ้น

2.4 ด้านส่วนตัวของผู้เรียน หมายถึง การใช้เวลาในการเรียน สภาพเศรษฐกิจ สถานที่พักอาศัย การร่วมงานกับผู้อื่น สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต อันมีผลทำให้เกิดปัญหาต่อการเรียน

2.5 ปริมาณนิพนธ์ หมายถึง รายงานการค้นคว้าการวิจัยที่ผลิตขึ้นบัณฑิตศึกษาแต่ละคน จะต้องทำ นับเป็นงานสำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต เป็นเครื่องแสดงถึงผลงานการวิจัยค้นคว้าที่มีสาระดีและแสดงความริเริ่ม เป็นเอกลักษณ์ของผู้วิจัย ซึ่งได้ใช้เวลาศึกษาค้นคว้ามีระยะเวลา 1 ปี เป็นอย่างน้อยในหัวข้อเรื่องนั้น ๆ ผู้เขียนต้องรับผิดชอบในการเลือกหัวข้อ และกำหนดขอบข่ายของงาน ที่ศึกษาค้นคว้าให้เป็นเรื่องลึกซึ้งกว่าที่จะต้องกระทำในระดับ การทำภาคนิพนธ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. การจัดการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนในประเทศไทย
2. ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่
3. ลักษณะการให้บริการด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน
4. บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน
5. การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่
7. คุณลักษณะของผู้ใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ และต่างประเทศ

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนในประเทศไทย

การศึกษานอกโรงเรียนของไทยมีมาก่อนที่จะตั้งกองการศึกษาผู้ใหญ่ ขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อ พ.ศ. 2483 ความเป็นมาของการศึกษานอกโรงเรียนอาจจะสืบสาวย้อนไปได้ถึงยุคโบราณก่อนจะมีการจดจารึกเป็นหลักฐาน จนถึงสมัยพ่อขุนรามคำแหงทำให้คนไทยเรามีตัวหนังสือไทยสำหรับศึกษาเล่าเรียน แต่การศึกษาเล่าเรียนสมัยก่อนก็จะจำกัดอยู่ในวงเฉพาะเจ้านายและบุตรหลานของคนชั้นสูง และผู้ที่บวชเป็นพระจำนวนไม่มากนัก ไม่ได้ดำเนินการให้กว้างขวางทั่วไป สถานที่เรียนก็คือ วัด จำนวนบุคคลที่อ่านออกเขียนได้ในสมัยก่อนจึงมีอยู่จำกัด การบวชเรียนเป็นวิถีทางในการศึกษาหาความรู้อย่างหนึ่งของคนไทยในสมัยโบราณ นอกจากจะได้เรียนอักขรวิธีและคำสอนในพระศาสนา วัดจึงเป็นสถานฝึกอบรมแบบไม่เป็นทางการที่ช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคมไทยในสมัยโบราณ

พ.ศ. 2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในพระบรมมหาราชวัง บริเวณโรงเรียนมหาดเล็ก นับว่าเป็นโรงเรียนตามแบบตะวันตกที่ตั้งขึ้นเป็นครั้งแรก โรงเรียนที่จัดตามแบบตะวันตกนี้ต่อมาได้เป็นต้นแบบของการศึกษาภาคบังคับ ตามความในกฎหมายประถมศึกษา เมื่อ พ.ศ. 2464 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ

เกล้าเจ้าอยู่หัว

รัฐได้เข้ามาบริหารจัดการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อ พ.ศ. 2483 ถ้าพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมทางการเมืองในขณะนั้น ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475 คณะปฏิวัติได้ประกาศหลัก 6 ประการ เป็นแนวนโยบายในการพัฒนาบ้านเมือง และข้อหนึ่งในหลัก 6 ประการนั้น มีว่า "จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร"

การตัดสินใจของรัฐ ที่จะเข้ามาจัดการศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อ พ.ศ. 2483 อาจกล่าวได้ว่า มีเหตุผลหลายประการ ประการแรก เพื่อจัดการไม่รู้หนังสือให้ลดน้อยลง ประการที่สอง เห็นว่า การศึกษาเป็นมรรควิธีในการพัฒนาประเทศ ดังผู้นำไทยในสมัยนั้น คือ พลตรี หลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2483 ว่า "การชิงชัยของชาติจะบรรลุผลดีก็ต้องอาศัยประชากรดี มีความเฉลียวฉลาด ชาติที่มีประชากรดีกว่าย่อมจะชิงถึงหลักชัยอันไพบูรณ์ก่อน" ประการที่สาม เพื่อส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การศึกษาผู้ใหญ่ได้ขยายไประยะหนึ่ง หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง เนื่องจากความตกต่ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในระหว่างสงครามและได้รับการฟื้นฟูขึ้นอีกในเวลาไม่นานนัก ด้วยเหตุผลคือ มุ่งที่จะจัดการไม่รู้หนังสือให้หมดไป เพราะเห็นว่าการไม่รู้หนังสือเป็นอุปสรรคต่อการทำความเข้าใจ ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความไม่เสมอภาค และอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมหลังสงคราม ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระดับการครองชีพของประชาชน และความเป็นอยู่ในทุกด้าน ดังนั้นการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพและการเผยแพร่ต่าง ๆ จึงมีความเหมาะสมกับสถานการณ์

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยได้ฟื้นฟูการศึกษาผู้ใหญ่ขยายวัตถุประสงค์เดิมซึ่งวางไว้ว่า จะสอนให้รู้หนังสือ และรู้หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย หัวข้อความมุ่งหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ที่ได้ขยายเพิ่มขึ้นก็คือ การส่งเสริมอาชีพ การส่งเสริมความเป็นอยู่ และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (เสาวนีย์ เลวลีย์. 2536: 14-17)

ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "ผู้ใหญ่"

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2523 : 230) ตามกฎหมายกำหนดว่า "บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป เรียกว่า ผู้บรรลุนิติภาวะและทำนิติกรรมได้" แต่ในสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะในมลรัฐแคนซัสกำหนดว่า "ผู้ใหญ่" หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และไม่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียน"

อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ สุนทร สุนันท์ชัย (2532 : 237) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาความเป็นผู้ใหญ่ไว้ 3 ประการด้วยกัน ได้แก่ พิจารณาจากอายุ ความสมบูรณ์ทางความคิด และบทบาท หรือภาระหน้าที่ในสังคม

เชียรศรี วิวิธสิริ (2535: 24) กล่าวว่า "ผู้ใหญ่" มีความหมายสับสนพอสมควร เนื่องจากแต่ละแห่งกำหนดไว้ต่าง ๆ กัน เช่น คณะกรรมการอำนวยการการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติ กำหนดว่า "ผู้ที่มีอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 7) ถือเป็นผู้ใหญ่" แต่ตามระเบียบการจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ พ.ศ. 2506 ของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดว่า "ผู้ที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 15 จึงจะถือเป็นผู้ใหญ่และมีสิทธิ์สมัครเข้าเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ได้"

การศึกษาผู้ใหญ่มีคำจำกัดความต่าง ๆ กันไปตามแนวคิดของแต่ละบุคคล แต่ส่วนมากคล้ายคลึงกัน เช่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2535:24) ได้กำหนดขอบเขตและความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ไว้เมื่อ พ.ศ. 2514 ว่า "การศึกษาผู้ใหญ่ คือ ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหลายที่จัดขึ้นให้แก่ประชาชนที่มีอายุพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ (ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา) นอกกระบวนโรงเรียน และในระบบโรงเรียน

ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียน (2535:25) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนนั่นเอง แต่จัดขึ้นมาบริการเฉพาะประชากรที่เป็นผู้ใหญ่ เพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดความรู้ เจตคติ ทักษะ ค่านิยมที่ดีในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการประกอบอาชีพ เพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

โนลส์ (Knowles. 1962 : 6) นักการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกา ได้ให้นิยามดังนี้

"การศึกษาผู้ใหญ่เป็นกระบวนการที่ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ต่อไปอีกภายหลังที่ออกจากโรงเรียนภาคปกติไปแล้ว และเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นไว้สำหรับผู้ใหญ่โดยสถาบันต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ" และ

คูลี (Coolie. 1964:32) กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ คือความสัมพันธ์ระหว่างตัวแทนของฝ่ายการศึกษาและผู้เรียน โดยที่ผู้แทนจะเป็นฝ่ายคัดเลือกจัดการและควบคุมงานการศึกษาให้ดำเนินไปตามลำดับขั้น เพื่อให้มีประสบการณ์อันจะทำให้เกิดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ซึ่งการที่ผู้เรียนมาร่วมในกิจกรรมเหล่านั้น จะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมบทบาทของเขาในสังคม

เบอร์จิวิน (Bergivin. 1967: 162-163) ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ว่า "อาจเป็นการเรียนรู้อะไรก็ได้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ที่มีอยู่เดิม เปลี่ยนเจตคติ ความคิดหรือความเห็น ช่วยให้ผู้ตกต่ำขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งรวมทั้งโครงการที่จัดขึ้นอย่างมีระบบโดยเฉพาะและการเรียนรู้โดยมิได้ตั้งใจ การศึกษาผู้ใหญ่มีทั้งดีและเลว"

นักการศึกษาผู้ใหญ่ชาวอเมริกันอีกท่านหนึ่งคือ ฮูล (Houle. 1972 :229) ให้คำจำกัดความว่า

"การศึกษาผู้ใหญ่ หมายถึง กระบวนการซึ่งผู้ใหญ่พยายามที่จะปรับปรุงตนเองหรือสังคม โดยการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ และความสามารถในการแก้ปัญหาชีวิตและเป็นกระบวนการซึ่งบุคคล กลุ่มคนหรือหน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่ได้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว"

จากความหมายที่กล่าวไว้ในตอนต้นซึ่งเป็นไปแนวคิดดั้งเดิมว่า การศึกษาผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่ของการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดขึ้นมาเพื่อบริการเฉพาะประชากรผู้ใหญ่ที่นับเป็นการมองการศึกษาผู้ใหญ่ในความหมายที่แคบกว่าการศึกษานอกโรงเรียน แต่ในปัจจุบันมีการมองในอีกแง่หนึ่ง โดยยึดผู้เรียน (ผู้ใหญ่) เป็นหลัก ทำให้การศึกษาผู้ใหญ่มีความหมายและขอบข่ายกว้างกว่าการศึกษานอกโรงเรียน กล่าวคือ จะหมายรวมถึง การศึกษาทุกรูปแบบที่จัดไว้เพื่อบริการและสนองตอบต่อความต้องการทางด้านการศึกษาของผู้ใหญ่ (เชียรศรี วิวิธสิริ. 2535:24-25)

ความจำเป็นของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การดำรงชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาจึงต้องดำเนินไปให้ทันกับความเปลี่ยนแปลง ตามคำกล่าวของ จอห์น ดิวอี้ ที่ว่า "การศึกษา คือ ชีวิต" อีกทั้งการศึกษาควรจะมีส่วนทำให้คนในสังคมเจริญก้าวหน้าไปในทางที่ดีกว่าปัจจุบัน ตามความเชื่อที่ว่า "การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม"

การศึกษาเป็นกลไกที่สังคมสร้างขึ้น เพื่อทำหน้าที่เตรียมสมาชิกที่ดีให้แก่สังคม ทุกสังคมจำเป็นต้องให้การศึกษาแก่สมาชิกที่เกิดขึ้นใหม่ และสมาชิกทุกคนควรได้รับการศึกษา เพื่อที่จะได้มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้

การศึกษานอกระบบโรงเรียน ในฐานะที่มีหลักการ วิธีการที่มีความยืดหยุ่นและสามารถบริการแก่ประชาชนได้ทั่วไป จึงเป็นที่สนใจในหมู่นักการศึกษา นักพัฒนาและนักวิชาการเป็นอย่างมาก และเป็นความหวังว่าจะเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถที่จะช่วยแก้ปัญหาของสถาบันทางสังคม

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาออกโรงเรียนได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยที่นายสมาน แสงมลิ อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากองการศึกษาผู้ใหญ่โดยเรียกชื่อตามงานการศึกษาผู้ใหญ่ ในระยะนั้นว่า "คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่" คณะกรรมการนี้แม้จะเปลี่ยนแปลงสมาชิกไปตามวาระของรัฐบาล แต่ละรัฐบาลแต่ก็มีต่อเนื่องตลอดมาตั้งแต่เริ่มจัดตั้งจนถึงปัจจุบัน และจะเห็นได้ชัดเจนขึ้น ในแผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้ระบุไว้ในหมวด 1 ความมุ่งหมายว่า "ตามนัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้ การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต"

ในหมวด 2 นโยบายการศึกษาของรัฐ ข้อ 14 "รัฐพึงเร่งรัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้รับการศึกษาตลอดชีวิต..." (สุนทร สุนันท์ชัย. 2532 : 48-52)

โดยเหตุที่การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นงานการศึกษาประเภทเดียวที่รัฐ สามารถจะดำเนินการสนองความต้องการของประเทศได้อย่างทั่วถึง และให้โอกาสแก่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเข้ารับการศึกษได้อย่างเสมอภาค การวางแผนนโยบายการศึกษาจึงเน้นที่จะให้การศึกษที่สามารถสนองความต้องการของประชาชนที่จะให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในชนบทได้

การให้บริการด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน

สถาบันอุดมศึกษาต่างก็มีบทบาทที่คล้ายคลึงกันในหลักใหญ่ 4 ประการ คือ

- 1) การสอน เพื่อผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ
- 2) การวิจัย เพื่อคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และหนทางปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ
- 3) การให้บริการชุมชน ในฐานะที่เป็นแหล่งรวมนักวิชาการ และแหล่งรวมของความรู้

แขนงต่าง ๆ ดังนั้นนอกจากภารกิจในการผลิตบัณฑิตแล้ว จึงมีหน้าที่ในการให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนที่มีได้เข้าเรียนเป็นนิสิตนักศึกษาโดยตรงอีกด้วย

- 4) การบำรุงศิลปวัฒนธรรม

บริการด้านการศึกษาในระบบโรงเรียน ที่สถาบันอุดมศึกษามีส่วนร่วมนั้นมีหลายลักษณะพอจะจำแนกประเภทอย่างกว้าง ๆ ได้ดังนี้

1) การฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชน มหาวิทยาลัยหลายแห่งได้จัดฝึกอบรมด้านวิชาการ และให้ความรู้ด้านวิชาชีพแขนงต่าง ๆ แก่ประชาชนที่อยู่นอกกรอบโรงเรียน ตัวอย่างที่ปฏิบัติกันอย่างจริงจัง และให้บริการกว้างขวาง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เปิดสอนวิชาชีพแขนงต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนมากกว่า 30 สาขาวิชา ส่วนสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ก็ให้บริการสาขาวิชาที่ตนถนัด

2) การประชุมสัมมนาทางวิชาการ เป็นกิจกรรมการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ เช่น

- เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
- กระตุ้นให้นักวิชาการได้หยิบยกปัญหาสำคัญ ๆ มาศึกษา-วิเคราะห์ และเผยแพร่ผลการศึกษานั้นในรูปของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
- เพื่อให้ฝ่ายวิชาการและฝ่ายปฏิบัติ มีโอกาสเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างกัน อันจะเป็นการช่วยปิดช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ
- สร้างความสำนึกในการคิดอ่านแก้ไขปัญหของบ้านเมืองร่วมกันหลาย ๆ ฝ่าย

3) การฝึกอบรมประจำการ (Inservice Training) เป็นการให้บริการทางวิชาการ แก่ผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่แล้ว ให้สามารถปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้ดีขึ้น เช่น การฝึกอบรมแก่ครูประจำการ ฝึกอบรมข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ของหน่วยงานต่าง ๆ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์โรงเรียน เป็นต้น

4) บริการทางสื่อสารมวลชน จัดในหลายลักษณะ เช่น จัดรายการวิทยุ โทรทัศน์ วารสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จัดนิทรรศการ เป็นต้น มหาวิทยาลัยที่ให้บริการทางนี้มากได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง รวมทั้งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งทำการผลิตบัณฑิตสาขาต่าง ๆ ในระบบมหาวิทยาลัยเปิด โดยให้บริการทางสื่อมวลชน และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยที่ผู้เรียนไม่ต้อง มานั่งเรียนในชั้นเป็นการเรียนในระยะทางไกล (Distance Learning)

5) กิจกรรมร่วมพัฒนา มหาวิทยาลัยทุกแห่ง มีโครงการหลายอย่างที่เป็นการพัฒนา ชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ

6) การผลิตบุคลากรเพื่อสนับสนุนงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีมหาวิทยาลัย หลายแห่งผลิตบัณฑิตทางด้านการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการ ดำเนินงานด้านนี้ เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร มีหลักสูตรปริญญาโททางการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษา ต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีหลักสูตรปริญญาตรีและเพื่องขยายในระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เปิดสอนทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็เปิดสอนทั้งใน ระดับปริญญาตรี และปริญญาโท และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เปิดสอนเฉพาะระดับปริญญาโท

นอกจากนี้ยังมีบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ อีกมากมาย อย่างไรก็ตามบริการด้านนี้ก็ยังมีน้อย มหาวิทยาลัยทุกแห่งได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษานอกระบบโรงเรียน และกำลังหาทางขยายบริการแก่ชุมชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ภารกิจและการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยไทย ที่เกี่ยวกับงานการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียน นั้นมหาวิทยาลัยขณะนี้ได้ดำเนินงานในการให้บริการแก่ประชาชน และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพและปัญหาของประเทศชาติ ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย ได้สรุปภารกิจของมหาวิทยาลัยไทยออกเป็น 4 ประการ (ปฐม นิคมานนท์, 2528:253-295) ได้แก่

- 1) ดำเนินการสอนในระดับอุดมศึกษา
- 2) ทำการวิจัยทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพ
- 3) ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม
- 4) ส่งเสริมและทะนุบำรุงวัฒนธรรมของชาติ

ภารกิจด้านการสอน (Teaching Function) ภารกิจด้านการสอนเป็นภารกิจที่ได้รับ การเน้นมากที่สุดตั้งแต่สมัยเริ่มแรกของการจัดอุดมศึกษามาจนถึงสมัยปัจจุบัน ยิ่งกว่านั้นภารกิจ ด้านนี้ยังได้รับการเน้นย้ำออกมาในนโยบายระดับประเทศเพื่อเตรียมบุคลากร เพื่อรองรับการ พัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

ในทางประวัติศาสตร์มหาวิทยาลัยไทยได้เริ่มด้วยจุดประสงค์เพื่อฝึกหัดบุคคลสำหรับ ทำงานในหน่วยงานราชการ มหาวิทยาลัยทุกแห่งยกเว้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัย ภูมิภาคที่จัดตั้งขึ้นในภายหลังนั้น ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตคนให้กับกระทรวงทบวงกรมใดหนึ่ง โดยเฉพาะ และมีความผูกพันกับหน่วยงานนั้น ๆ ตลอดจน ดร.สีปพนธ์ เกตุทัต ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า:

มหาวิทยาลัยของไทยมีลักษณะแตกต่างกับในต่างประเทศ กล่าวคือมหาวิทยาลัยใน ต่างประเทศนั้นเป็นเสมือนชุมชนของปัญญาชน (Scholars) ทำการศึกษาค้นคว้าหา ความจริงนั้นด้วยการวิจัยและการสอน ส่วนมหาวิทยาลัยของไทยนั้นเป็นสถาบันสำหรับ ฝึกคนเพื่อเข้ารับราชการ

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยไทยก็ยังเป็นกลไกของรัฐบาลในการเตรียมกำลังคนสำหรับการ พัฒนาประเทศในแขนงต่าง ๆ ตั้งแต่ยุคเริ่มต้นของการจัดอุดมศึกษาของไทยมาจนถึงปัจจุบัน ภารกิจด้านการเตรียมกำลังคน (Manpower Training) หรือภารกิจด้านการสอน ยังคงเป็น ภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย เพื่อให้การปฏิบัติดำเนินไปด้วยดีจึงต้องมีหน่วยงานประสานงานและ ควบคุมการผลิตบัณฑิตในสาขาต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ทบวงมหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ

ฉะนั้นบทบาทของมหาวิทยาลัยที่จะสนองตอบต่อการพัฒนางานการศึกษา^{นอกโรงเรียน}ในทศวรรษหน้านั้น เป็นเรื่องที่จะควรจะได้มีการวางแผนปรับยุทธวิธีให้สอดคล้องสัมพันธ์กันหลาย ด้าน เพื่อให้เสริมสร้างให้มีการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมและประสานสัมพันธ์กันดียิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยนั้นว่ามีความสำคัญที่จะต้องมียุทธศาสตร์ร่วมในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่หลากหลายหน่วยงาน เพื่อให้สามารถให้บริการงานการศึกษา^{นอกโรงเรียน}ที่หลากหลายได้ทั่วถึง เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง การอบรมระยะสั้น ๆ เพื่อการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านงานทางทฤษฎีหรือการปฏิบัติ นับว่ามหาวิทยาลัยน่าจะมีความพร้อมสามารถทำได้มากในระยะเวลานี้ ในเรื่องที่สำคัญ เช่น ในด้านการวิจัย ประเมินผล ด้านการให้ความรู้ เทคนิคการจัดกิจกรรมภาคสนาม การส่งเสริมการใช้สื่อที่เหมาะสม การใช้เทคโนโลยี เทคนิคการสร้างเครือข่ายงาน เหล่านี้เป็นการเสริมแรงของมหาวิทยาลัยที่จะช่วยให้เกิดการประสานสัมพันธ์ในการร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการศึกษา^{นอกโรงเรียน}ให้กว้างขวางและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แนวโน้มในอนาคตข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยจะยิ่งทวีความสำคัญต่อการนำไปเป็นพื้นฐานของการพัฒนาปรับปรุงงานได้มาก นิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นตัวจักรที่สำคัญที่ทางมหาวิทยาลัยจะได้ส่งเสริมให้มีการค้นคว้าในสิ่งใหม่ ๆ โดยเฉพาะในปัจจุบันโลกมีวิวัฒนาการ มีการเปลี่ยนแปลงสังคมอยู่เสมองานค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ทราบข้อมูลเพื่อนำไปพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มหาวิทยาลัยเป็นแกนที่สำคัญที่จะมีส่วนร่วมในการชี้แนะแนวทางค้นคว้าทดลองในสิ่งที่จะนำไปพัฒนาตรงตามวัตถุประสงค์ได้มาก

ภารกิจด้านการสอนเกี่ยวข้องกับการงานการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างไร การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้รับการยอมรับว่าเป็นวิชาชีพแขนงหนึ่งเช่นเดียวกับสาขาวิชาอื่น ๆ ในปัจจุบันมีมหาวิทยาลัย 5 แห่งที่เปิดสอนสาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียนในระดับปริญญา ในภารกิจด้านการสอนนี้เองมหาวิทยาลัยได้จัดสรรทรัพยากรส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยในการฝึกหัดและเตรียมคนสำหรับไปทำงานด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นต้นว่า นักการศึกษาผู้ใหญ่ ครู ผู้บริหาร หรือผู้นำในวิทยาการด้านนี้ ในทางปฏิบัติการจัดสอนสาขาวิชานี้อยู่ในความรับผิดชอบของภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ หรือ ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน หรืออาจจะมีชื่ออื่น ๆ แต่ทำงานอย่างเดียวกัน

ภารกิจด้านการสอนของภาควิชาเหล่านี้ก็เพื่อผลิตครู ผู้บริหาร ผู้จัดโปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่รวมทั้ง อาสาสมัคร สำหรับไปทำหน้าที่สอน และเป็นผู้นำด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ซึ่งสรุปภารกิจของภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ด้านการสอน ได้ดังนี้

- 1) ผลิตนักการศึกษาผู้ใหญ่ และผู้ทำงานด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้งระดับ ปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา
- 2) จัดโปรแกรมการฝึกอบรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคลากรที่ทำงานด้านการ ศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นการสนับสนุนองค์การและหน่วยงานที่ให้บริการด้านการ ศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 3) เผยแพร่ความรู้ แนวคิด และข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษา นอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชนและหน่วยงานอื่น ๆ

ภารกิจด้านการวิจัย (Research Function) มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาทุก แห่งของไทยต่างก็ระดมภารกิจด้านการวิจัยไว้ในพระราชบัญญัติการจัดตั้งสถาบันแห่งนั้น ๆ นอกจากนั้นภารกิจด้านวิจัยก็ได้รับการเน้นและควรได้รับการสนับสนุนในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติมาตลอด จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539)

"รัฐพึงสนับสนุนการทดลองและการวิจัยทางการศึกษา

เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการศึกษา"

ในทางปฏิบัติงานวิจัยและทดลองทางด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน นับว่ามีน้อยมาก สาเหตุหนึ่งก็คือการศึกษาวิจัยในสาขานี้เพิ่งจะเริ่มมีขึ้นในระบบอุดมศึกษาของไทย การศึกษาระดับปริญญาด้านการศึกษาผู้ใหญ่ เริ่มครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2517 ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร สำหรับในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เพิ่งจะเริ่มเมื่อไม่กี่ปีมานี้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าทุก ๆ ด้านทาง การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนของไทยล้วนแต่มีคุณค่าที่จะทำการวิจัยทั้งนั้น แต่เนื่องจากมีความจำกัดด้านทรัพยากรจึงจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญว่าเรื่องใดเป็นเรื่องรับ ถ่วงหรือเรื่องใดควรเร่งรัดจัดทำภายหลังได้

ภารกิจด้านวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนนี้ เป็นที่คาดหวังว่าภาควิชาที่เปิดสอนวิชาแขนงนี้ควรจะมีบทบาทสำคัญที่จะเป็นศูนย์กลางสถิติ ข้อมูล และแหล่งรวบรวมเอกสาร (Clearing House) ของการศึกษาด้านนี้ งานวิจัยทั้งด้านทฤษฎี และวิจัยเชิงปฏิบัติ จะเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการเรียนการสอน การฝึกบุคลากรเป็นพื้นฐานสนับสนุนงานภาคปฏิบัติ รวมทั้งเป็นส่วนที่จะทำให้เกิดการพัฒนาทางวิชาการ งานวิจัยอีกอย่างหนึ่งที่ต้องทำคือการศึกษาหาต้นแบบสำหรับที่จะนำไปใช้ในภาคปฏิบัติสำหรับหน่วยงานอื่น ๆ ได้

ภารกิจด้านบริการชุมชน (Public Service Function) ภารกิจด้านบริการชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาของไทยปรากฏครั้งแรกในปี พ.ศ. 2517 ในพระราชบัญญัติยกฐานะจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลังจากนั้นภารกิจด้านบริการชุมชนได้ระบุในพระราชบัญญัติการจัดตั้งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งที่จัดตั้งขึ้นในภายหลัง ถึงแม้ว่าในพระราชบัญญัติการจัดตั้งมหาวิทยาลัยก่อนปี พ.ศ. 2517 จะไม่ได้ระบุภารกิจด้านนี้ไว้ก็ตาม แต่ภารกิจด้านบริการชุมชนก็เป็นที่ยอมรับในทุกสถาบันแล้ว นอกจากนี้ภารกิจด้านบริการชุมชนของมหาวิทยาลัยก็ถูกระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแทบทุกฉบับ ตัวอย่างเช่น จุดประสงค์หนึ่งของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ระบุว่า "เพื่อขยายภารกิจ... (ของมหาวิทยาลัย)... ในด้านการวิจัย, การทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการให้บริการแก่ชุมชน"

บริการด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนของมหาวิทยาลัยโดยปกติจะรวมอยู่ในภารกิจด้านบริการชุมชนนี้เอง ทุกภาควิชาหรือคณะวิชามีพันธกิจ (Commitment) ที่จะใช้ความรู้ทักษะ และทรัพยากรที่มีนำมาเจียดยใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนนอกมหาวิทยาลัยด้วยในปัจจุบันการให้บริการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ พยายามเน้นให้บริการแก่ประชาชนในชนบทมากยิ่งขึ้น

ลักษณะการให้บริการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัย ได้สรุปดังนี้

- 1) ให้บริการข่าวสารข้อมูล และความรู้แก่ประชาชนที่อยู่นอกมหาวิทยาลัยในรูปแบบต่าง ๆ
- 2) ให้บริการการศึกษาต่อเนื่องแก่ประชาชนที่ต้องการที่จะพัฒนาทักษะและความรู้เพิ่มเติมจากที่ตนเคยได้เล่าเรียนมา
- 3) จัดโปรแกรมการศึกษาในรูปกระบวนการวิชาใดหนึ่ง (Course) หรือหลายวิชาขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อสนองความต้องการด้านวิชาชีพของตน

ปัญหาและจุดอ่อนอันเนื่องมาจากการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยตรง

1. ขาดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับงานการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. ความสับสนในเรื่องบทบาทของมหาวิทยาลัยในด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. ขาดการจัดระบบการให้บริการที่ดีส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะต่างคนต่างทำกล่าวคือ ทำตามความเสียสละ และความสมัครใจของอาจารย์ กลุ่มอาจารย์ คณะ หรือภาควิชาขาดการประสานงาน และการสนับสนุนที่ดีภายในมหาวิทยาลัย
4. ขาดทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ชุมชน
5. ขาดผลงานวิจัยเพื่อสนับสนุนงานการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ข้อดีและปัจจัยสนับสนุน

แม้ว่ามหาวิทยาลัยจะมีจุดอ่อนและข้อจำกัดในการให้บริการหลายประการก็ตามถ้าพิจารณาข้อได้เปรียบที่สนับสนุนการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนก็พบว่ามียหลายประการ

1. มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการชุมชนอยู่แล้ว บริการที่จัดขึ้นสำหรับประชาชนก็มีหลายอย่าง คณาจารย์ก็เห็นความสำคัญในเรื่องนี้ อาจารย์จำนวนไม่น้อยก็พร้อมที่จะร่วมมืออยู่แล้วถ้าหากมหาวิทยาลัยได้จัดระบบการดำเนินงานที่ดี และให้การสนับสนุนจริงจังยิ่งขึ้น การให้บริการก็จะ เป็นไปกว้างขวางขึ้น
2. คณะและภาควิชาในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มิมีบริการทางวิชาการแก่ชุมชนในสาขาวิชาที่ตนทำการสอนและวิจัยอยู่แล้ว สิ่งนี้จะ เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนให้การให้บริการทางการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียนดำเนินไปได้ด้วยดี
3. ความร่วมมือระหว่างคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในการให้บริการนับว่าอยู่ในระดับที่ดี ดังจะเห็นว่าคณาจารย์จำนวนไม่น้อยที่ให้บริการ โดยไม่รับค่าตอบแทน หลายโปรแกรมที่จัดทำในวันหยุด นอกจากนั้นคณาจารย์บางคนต้องใช้จ่ายเงินส่วนตัวในการทำโครงการบริการชุมชนด้วยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าคณาจารย์มีความพร้อมและยินดีร่วมมือหากได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย แล้วการให้บริการก็ทำได้เต็มที่ยิ่งขึ้น

4. หลายมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งองค์กรหรือโครงการให้บริการแก่ชุมชนในลักษณะที่เป็นหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัย ซึ่งนับว่าเป็นการจัดระบบและแผนกกำลังเพื่อให้บริการแก่ชุมชนอยู่แล้ว นับว่าเป็นพื้นฐานที่ดีที่จะให้บริการแก่ชุมชนได้จริงจิ่งยิ่งขึ้น

5. นิสิตนักศึกษา นับว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของมหาวิทยาลัย ซึ่งพวกเขามีพลังและพร้อมที่จะให้บริการและร่วมพัฒนาสังคมอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการแนะนำและการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย

6. ประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยระบบเปิดถึง 2 แห่ง เรามีประสบการณ์และความสามารถในการใช้สื่อสารมวลชนเพื่อให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนได้ทั่วประเทศ ดังนั้นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมประชากรระดับต่าง ๆ จึงอยู่ในวิสัยที่ทำได้

7. องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนได้ดำเนินการให้บริการการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียนแก่ประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศอยู่แล้ว บริการหลาย ๆ อย่างมหาวิทยาลัยจึงไม่ต้องลงมือทำเอง บทบาทสำคัญคือการช่วยสนับสนุนด้านเทคนิคและด้านวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ นั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

8. ความมั่นคงของประเทศและสถานการณ์ทางการเมืองนับว่ามีความมั่นคง เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน คณะจารย์มหาวิทยาลัยก็เป็นที่ยอมรับนับถือของรัฐบาลทุกยุคสมัย ดังจะเห็นว่าคณะจารย์ได้รับการแต่งตั้งให้เข้าร่วมคณะรัฐบาล หรือเป็นกรรมการวางแผนและดำเนินกิจการที่สำคัญ ๆ ของประเทศอยู่เสมอ สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่จะให้การทำงานของมหาวิทยาลัยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นโอกาสดีที่มหาวิทยาลัยสามารถชี้แนะเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางปฏิบัติแก่รัฐบาลได้

การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนในฐานะที่เป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง บทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัยในด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน อีกประการหนึ่งได้แก่การผลิตบุคลากรเพื่อทำงานด้านนี้ โดยเปิดสอนการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง ในสาขาศึกษาศาสตร์

การเปิดสอนปริญญาทางการศึกษาผู้ใหญ่ครั้งแรกในประเทศไทยเริ่มในปี พ.ศ. 2517 ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตนครปฐม ก่อนหน้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวิชาทางการศึกษาผู้ใหญ่ระดับปริญญาตรี 1 วิชา สำหรับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ นั้นก็มีเนื้อหาการศึกษาผู้ใหญ่รวมอยู่ในวิชาต่าง ๆ

ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นที่ประสานมิตร ได้เคยมีสาขาวิชาพัฒนาชนบทในระดับปริญญาตรี ซึ่งนับเป็นวิชาที่ใกล้เคียงกับการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน แต่สาขาวิชานี้ต้องยุบไปในปีการศึกษา 2510 ด้วยเหตุผลที่ขาดแคลนผู้สอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้จัดทำหลักสูตรปริญญาโท สาขาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง ขึ้นในปี 2517 ด้วยเหตุผลที่ว่า

"ด้วยทางคณะได้ยอมรับแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต และตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีต่อการพัฒนาสังคมไทย ในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ได้จัดบริการการศึกษาผู้ใหญ่ในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ มหาวิทยาลัยควรจะมีส่วนร่วมในความเคลื่อนไหวดังกล่าว โดยให้ความสนับสนุนด้านวิชาการและช่วยผลิตบุคลากร เพื่อสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าว"

มหาวิทยาลัยศิลปากรรับนักศึกษาปริญญาโทในสาขานี้เป็นรุ่นแรกในปี 2517 นับว่าเป็นการริเริ่มหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ ในระดับปริญญาเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

การศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้จัดตั้งภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานิเทศ ในคณะศึกษาศาสตร์ ในปี 2519 (ต่อมาในปี 2533 การศึกษานิเทศได้แยกไปเป็นอีกภาควิชาหนึ่ง) ต่อมาภารกิจหลักของภาควิชาก็คือการผลิตบุคลากร และทำการศึกษาวิจัยด้านการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการพัฒนาชุมชน ในปีแรกทางภาควิชาได้เปิดสอนวิชา การศึกษานอกโรงเรียน (Non-Formal Education) เป็นวิชาเลือกในระดับปริญญาตรีในปีต่อมา ได้เปิดวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ 5 วิชา เป็นวิชาเลือก ในปี พ.ศ. 2523 เปิดสอนวิชาเอกและวิชาโทการศึกษาผู้ใหญ่ในระดับปริญญาตรี และในปี 2524 ได้เปิดวิชาเอกแขนงนี้ในระดับปริญญาโท ทั้งหมดนี้เปิดสอนที่วิทยาเขตประสานมิตร สำหรับวิทยาเขตอื่น ๆ อีก 7 แห่ง มีวิชาเลือกในระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ที่วิทยาเขตบางแสน พลศึกษา และมหาสารคามก็ได้เปิดสอนวิชาโทการศึกษาผู้ใหญ่ ในระดับปริญญาตรีด้วย

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่

ความมุ่งหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อผลิตบุคลากรระดับผู้นำทางวิชาการและบริหารด้านการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและแนวคิดต่าง ๆ ในการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียนทั้งในและต่างประเทศ
2. ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากการเรียน และฝึกปฏิบัติในชุมชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการวางแผน กำหนดโครงการ และแผนงาน ในการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียน
4. ให้มีความสามารถในการเป็นผู้บริหารโครงการและนิเทศงานการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน
5. ให้มีความสามารถในการวิเคราะห์ วิจัย ทดลอง และประเมิน ผลการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ให้มีทัศนคติที่ดีตามแนวคิด และปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน สนใจใฝ่หาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมอยู่เสมอ รักที่จะคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ ในการให้บริการทางการศึกษาแก่มวลชน

โครงสร้างของหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ประกอบด้วยรายวิชาในหมวดวิชาต่าง ๆ ดังนี้

1. หมวดวิชาพื้นฐานทางการศึกษา	ไม่น้อยกว่า	12 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเอก	ไม่น้อยกว่า	21 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต
4. วิทยานิพนธ์		6 หน่วยกิต
จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร	ไม่น้อยกว่า	48 หน่วยกิต

1. หมวดวิชาพื้นฐานการศึกษา

วิชาพื้นฐานบังคับ 9 หน่วยกิต

ศึกษา 501	พื้นฐานทางปรัชญาของการศึกษา	2 หน่วยกิต
ศึกษา 502	พื้นฐานทางสังคมวิทยา และ เศรษฐศาสตร์ของการศึกษา	2 หน่วยกิต
ศึกษา 503	พื้นฐานทางจิตวิทยาของการศึกษา	2 หน่วยกิต
วิจัย 521	วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์	3 หน่วยกิต
วิชาพื้นฐานเลือก	ให้เลือกเรียนไม่น้อยกว่า จากรายวิชาต่อไปนี้	3 หน่วยกิต
ศึกษา 504	พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ของการศึกษา	2 หน่วยกิต
ศึกษา 505	การศึกษาเปรียบเทียบ	2 หน่วยกิต
ศึกษา 506	พื้นฐานทางเทคโนโลยีในการศึกษา	2 หน่วยกิต
ศึกษา 507	จริยธรรมวิชาชีพ	2 หน่วยกิต
สถิติ 511	วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย	3 หน่วยกิต
สถิติ 513	สถิติอนุมาน	3 หน่วยกิต

2. หมวดวิชาเอก

เรียนไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต

วิชาเอกบังคับ ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

กญ. 511	ปรัชญาการศึกษาผู้ใหญ่และ การศึกษานอกระบบโรงเรียน	3 หน่วยกิต
กญ. 512	การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียน	3 หน่วยกิต

กญ. 513	การบริหารและการนิเทศ การศึกษาผู้ใหญ่	3	หน่วยกิต
กญ. 521	พัฒนาการในวัยผู้ใหญ่ และกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้	3	หน่วยกิต
กญ. 522	แหล่งวิชาและสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียน	3	หน่วยกิต
กญ. 541	ปฏิบัติการในการศึกษาผู้ใหญ่	3	หน่วยกิต

วิชาเอกเลือก ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

กญ. 514	การศึกษาผู้ใหญ่เปรียบเทียบ	2	หน่วยกิต
กญ. 531	การศึกษาผู้ใหญ่ กับปัญหาในสังคมไทย	2	หน่วยกิต
กญ. 532	เศรษฐศาสตร์การศึกษาผู้ใหญ่	2	หน่วยกิต
กญ. 533	จริยธรรมและค่านิยมของชุมชน สำหรับการพัฒนา	2	หน่วยกิต
กญ. 542	สัมมนาปัญหาและการวิจัย ทางการศึกษาผู้ใหญ่	2	หน่วยกิต
กญ. 543	สัมมนาการพัฒนาผู้นำสำหรับ การศึกษาผู้ใหญ่	2	หน่วยกิต
กญ. 544	การศึกษาเฉพาะเรื่อง ทางการศึกษาผู้ใหญ่	2	หน่วยกิต

3. หมวดวิชาเลือกเสรี เรียนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

นิสิตอาจเลือกเรียนวิชาใด ๆ ก็ได้ ตามคำแนะนำและได้รับอนุมัติจากอาจารย์ที่ปรึกษา
ทั้งนี้เพื่อสนองความต้องการแต่ละบุคคล

ปริิฏยานิพนธ์ 6 หน่วยกิต

นิสิตจะต้องเขียนปริิฏยานิพนธ์ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแขนงทางการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกระบบโรงเรียน

คุณสมบัติของผู้สมัครเข้าศึกษาวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

1. สำเร็จการศึกษาระดับปริิฎยาตรี
2. มีประสบการณ์ด้านการการศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษานอกระบบโรงเรียน การพัฒนาชุมชน หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี
3. ได้รับความยินยอมจากต้นสังกัด
4. มีหนังสือรับรอง เกี่ยวกับคุณสมบัติ และความประพฤติของผู้สมัครจากบุคคลที่ทางมหาวิทยาลัยเชื่อถือได้
5. มีความสามารถในการร่วมเดินทางเพื่อศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เทคนิคการเรียนการสอนกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน

คำว่า "เทคนิค" (Technic) ดร.โมฮัมหมัด อับดุลกาเดร์ (ม.ป.ป. : 37) ได้ให้นิยามเทคนิคของการศึกษาผู้ใหญ่ว่า "ใช้ความสัมพันธ์ที่ผู้แทนการศึกษาสร้างขึ้นระหว่างนักศึกษา กับการเรียนรู้ ผลของการใช้เทคนิคควรอยู่กับความเหมาะสมเจาะจงของแต่ละวิชาที่เรียน" เทคนิคการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการศึกษานอกระบบจึงแตกต่างกันออกไป ซึ่งเทคนิคการเรียนการสอนที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการศึกษ ทั้งในและนอกระบบโรงเรียนนั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท (รัตนา พุ่มไพศาล และนิสิตปริิฎยาโท ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน รุ่น 7, 2531 : 225) คือ

1. เทคนิคการสอนโดยเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหมายความว่าวิธีการสอนที่ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเทคนิควิธีสอนที่นักการศึกษานอกระบบโรงเรียนนิยมใช้ ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต
2. เทคนิคการสอนโดยเน้นผู้เรียนผู้ศูนย์กลาง ซึ่งหมายถึงวิธีการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ผู้สอนเป็นเพียงผู้จัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ วิธีการ

สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะมีทั้งรูปแบบ ผู้เรียน เรียนเป็นกลุ่ม และรูปแบบผู้เรียนเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่นักศึกษานอกระบบโรงเรียน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นิยมนำมาใช้ได้แก่

2.1 การอภิปราย แบ่งออกเป็น

การอภิปรายกลุ่มใหญ่ (Large Group Discussion) การอภิปรายแบบกลุ่มใหญ่ เป็นการอภิปรายซักถามที่ใช้กับผู้เรียนทั้งชั้น การอภิปรายแบบกลุ่มใหญ่นี้มักจะใช้สอดแทรกกับเทคนิควิธีการสอนแบบอื่น ๆ ซึ่งอาจใช้เมื่อเริ่มบทเรียน หรือระหว่างการดำเนินการเรียนการสอน หรือตอนท้ายชั่วโมง

การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เป็นการอภิปรายที่แบ่งกลุ่มผู้เรียนในชั้นออกเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละประมาณ 5-6 คน หรือมากกว่านี้ แล้วแต่วัตถุประสงค์ของการเรียนและวินิจฉัยของผู้สอน แล้วให้แต่ละกลุ่มไปปฏิบัติกิจกรรมในกลุ่มของตน หรือในบางครั้งอาจแบ่งผู้เรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้อภิปรายและกลุ่มผู้ฟัง บางครั้งกลุ่มผู้อภิปรายอาจเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาจากภายนอก ได้แก่ การอภิปรายเป็นคณะ การอภิปรายระหว่างวิทยากรกับผู้เรียน การอภิปรายเป็นคณะ การอภิปรายระหว่างวิทยากรกับผู้เรียน การอภิปรายทางวิชาการ การถามตอบทางวิชาการ การระดมพลังสมอง การอภิปรายเสียงกระซิบ การสัมภาษณ์ การสนทนา การโต้เถียง

2.2 การสัมมนา

2.3 การฝึกอบรมแบบอยู่ร่วมกัน

2.4 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.5 การประชุมทางวิชาการ

2.6 การประชุมของกลุ่มสมาชิกในเครือข่าย

2.7 บทบาทสมมติ

2.8 การแสดงอย่างสั้น

2.9 กรณีตัวอย่าง

2.10 การสอนแบบคณะทำงาน

2.11 คณะผู้ฟังเป็นผู้ช่วยให้เกิดความกระจำ

2.12 คณะผู้ฟัง

2.13 หลักสูตรระยะสั้น

2.14 การศึกษานอกสถานที่

2.15 การสอนเป็นรายบุคคล

2.16 การสอนอ่าน

จากเทคนิควิธีการสอน ได้เสนอไว้ในรูปแบบกว้าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้สอนที่จะต้องทำการพิจารณาว่าจะเลือกเทคนิควิธีสอนแบบใด เพราะวิธีสอนทุก ๆ วิธีย่อมมีประโยชน์และเหมาะสมในการนำมาใช้สอนทั้งสิ้น ซึ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกเทคนิคการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมจะต้องพิจารณาสืบต่อไปนี้ (รัตนา พุ่มไพศาล 2531 : 221-224)

- วัตถุประสงค์ของการเรียน เทคนิคการเรียนการสอนที่นำมาใช้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียน ผู้สอนจะต้องพิจารณาว่าแต่ละวิชา แต่ละตอนของเนื้อหาวิชามุ่งให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมอะไร

- ความสามารถ ประสบการณ์และความสนใจของผู้สอน เทคนิคการเรียนการสอนที่นำมาใช้จะต้องเหมาะสมกับประสบการณ์ความสามารถ ความรู้ในเนื้อหาวิชา และความสนใจของผู้สอน วิธีใด ๆ ก็ตาม ถ้าผู้สอนเห็นว่าสามารถนำมาใช้ได้ผล มีความพอใจ สบายใจ รู้สึกสนุกสนานในการที่จะนำมาใช้ รวมทั้งมีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชาและวิธีสอนนั้น ๆ ด้วย ก็ควรใช้วิธีนั้น

- ความสามารถ ประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียน เทคนิควิธีสอนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจและประสบการณ์ของผู้เรียนด้วย เพราะเทคนิคการเรียนการสอนทางเทคนิค ผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์ อาจทำให้การเรียนการสอนล้มเหลวได้

- ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน เทคนิคการเรียนการสอนบางวิธีต้องอาศัยความเข้าใจคุ้นเคยกันพอสมควร จึงจะสามารถใช้ได้ผล เช่น การซักถาม การอภิปราย การทำงานเป็นกลุ่ม ฯลฯ ผู้สอนจะต้องนำเทคนิควิธีการมาใช้ให้เหมาะสม

- จำนวนผู้เรียน เทคนิควิธีสอนที่จะนำมาใช้ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน เช่น ผู้สอนจะใช้วิธีสอนให้ผู้เรียนทดลอง ถ้าเครื่องมือหรืออุปกรณ์ไม่เพียงพอก็ควรเลือกใช้วิธีการอื่นแทน

- เวลาและสถานที่ ควรพิจารณาเลือกเทคนิคการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเวลาและสถานที่ เทคนิคการเรียนการสอนบางเทคนิคจะต้องใช้เวลานาน แต่ผู้สอนมีเวลาในการสอนจำกัด ย่อมไม่เหมาะที่จะนำวิธีนั้นมาใช้

- อุปกรณ์และสภาพแวดล้อม เลือกใช้เทคนิคการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับอุปกรณ์และสภาพแวดล้อม ผู้เรียนจะเรียนได้ผลดีจากอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งจะหาได้ง่าย การสำรวจศึกษาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสถานที่เรียนและชุมชน จึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกใช้เทคนิคการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลดีและ 03 ประหยัด นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนสนใจและสังเกตสิ่งแวดล้อมของตนดีขึ้นด้วย

จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาในระบบโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน จะต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าเทคนิคการเรียนการสอนที่จะนำไปใช้กับผู้เรียนที่อยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่เสียส่วนมากกว่าเทคนิคการเรียนการสอนแบบไหนที่จะเหมาะสม ซึ่งพิจารณาได้จากเกณฑ์การเลือกดังกล่าวข้างต้น

นอกเหนือจากเทคนิคการเรียนการสอนดังกล่าวมาแล้วนั้นผู้สอนอาจจะคิดค้นหาเทคนิคการเรียนการสอนใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น หรือนำเอาเทคนิคต่าง ๆ มาผสมผสานและประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพที่สุด เป็นการดึงดูดความสนใจ กระตุ้น และเร้าใจผู้เรียนให้เกิดความอยากที่จะศึกษาหาความรู้ และนอกจากนั้นยังเป็นแนวทางในการที่จะพัฒนาศาสตร์ทางด้านการศึกษาระบบโรงเรียนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

เทคนิคการเรียนการสอนทางการศึกษาระบบโรงเรียน ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเทคนิคการเรียนการสอนทุก ๆ วิธีย่อมมีประโยชน์ทั้งผู้สอนและผู้เรียน เพียงแต่ทำให้ดูความเหมาะสม และผลที่จะเกิดขึ้นว่าแต่ละเทคนิคที่นำมาใช้นั้นมีมากน้อยเพียงใด

และเทคนิคการเรียนการสอนที่กล่าวมานั้นเป็นเพียงรายละเอียดอย่างกว้าง ๆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจเกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนทางการศึกษาระบบโรงเรียนจะต้องเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ และเจาะจงรายละเอียดให้มากยิ่งขึ้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่

โนลส์ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2533:104; อ้างอิงมาจาก Knowles. 1970: 276)

นักการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แยกออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physical Needs) เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่าย ส่วนมากมนุษย์เรามีความต้องการทางด้านนี้เพื่อความคงอยู่ของร่างกาย ในทางการศึกษา ผู้ใหญ่ คือ ความต้องการแลเห็น ได้ยินเสียง ความสุขสบาย การพักผ่อน หมายความว่าถ้าหากตัวหนังสือเล็กเกินไป เสียงสูง เบาเกินไป เก้าอี้แข็งไป สิ่งเหล่านี้อาจจะทำให้ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จพอใจได้

2. ความต้องการในการเจริญงอกงาม (Growth Needs) นักจิตวิทยาส่วนมากเห็นตรงกันว่า ความต้องการด้านนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะพาไปสู่ส่วนอื่น ๆ ของความต้องการ ซึ่งก็ตรงกับความต้องการกระทำตนตามความสามารถ (Self-actualization) ตามทฤษฎีของมาสโลว์นั่นเอง ผู้ใหญ่ที่มองไม่เห็นอนาคตของตัวเองนั้นเป็นบุคคลที่น่าสงสาร เพราะว่าการมองไม่เห็นความก้าวหน้าในอนาคตของตัวเองทำให้คุณค่านั้น ๆ ลดลงอย่างมาก จากการศึกษาพบว่าคนที่เกษียณอายุแล้วสามารถทำงานให้เป็นประโยชน์ได้ จะมีการปรับตัวได้ดีกว่าคนที่ไม่สามารถหางานทำหรือทำตนให้เป็นประโยชน์

3. ความต้องการได้รับความมั่นคงปลอดภัย (The Need for Security) เป็นที่ยอมรับกันมานานแล้ว สัตว์โลกมีสัญชาตญาณสำหรับการป้องกันตัวเอง ความต้องการด้านความปลอดภัยทางร่างกาย ถ้าหากความต้องการความมั่นคงไม่ได้รับการสนองตอบ จะเกิดอาการทางพฤติกรรมตามมาด้วย คือ เกิดความรู้สึกไม่มั่นคงโดยการถอนตัวออกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งหลาย

4. ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ (The Need for New Experience) เมื่อคนแสวงหาความมั่นคง เขาต้องเผชิญภัย และการเสี่ยง คนเราจึงอาจจะเบื่อหน่ายต่องานประจำที่ซ้ำซาก (Routine) ดังนั้นเมื่อความต้องการด้านนี้เกิดสับสนขึ้น บุคคลจะเกิดความว้าวุ่นใจจนเกิดอาการทางพฤติกรรมเหนื่อยอ่อน ความต้องการได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ รวมทั้งแนวความคิดใหม่ ๆ

5. ความต้องการทางด้านความรัก (The Need for Affection) คนทุกคนต้องการได้รับความรัก รวมทั้งการที่ได้รับผลสำเร็จ ซึ่งในบางครั้งก็เป็นสาเหตุมาจากความต้องการด้านนี้ อาจจะเรียกได้ว่าเป็นความต้องการทางด้านสังคมคือ ต้องการมีการร่วมกัน แสดงความคิดเห็น ประสบการณ์ ความร่าเริง ความเศร้าโศก ถ้าหากความต้องการด้านนี้ไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดอาการ 2 ด้าน คือ การถอนตัวออกจากกลุ่ม หรือมีลักษณะก้าวร้าว แสดงอาการเป็นศัตรู

6. ความต้องการได้รับการยอมรับ (The Need for Recognition) มนุษย์ส่วนมากต้องการได้รับความรู้สึกที่ตัวเองมีคุณค่า ได้รับการยกย่องนับถือจากคนอื่น ๆ ในบางด้านของเขา ความต้องการทางด้านนี้ทำให้เขาสามารถแสวงหาสถานะภาพและความสนใจจากสมาชิกในกลุ่มได้ด้วย

นักการศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งมีความเข้าใจในความต้องการเหล่านี้ จะมีส่วนช่วยให้ผู้ใหญ่ลดปัญหาต่าง ๆ ลงได้อย่างมาก ด้วยการจัดโปรแกรมและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความมั่นคงแก่ผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา การเมือง โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสมในการก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น รวมทั้งการจัดโอกาสเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันอบอุ่นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน และให้เกิดบรรยากาศความเป็นกันเองมากที่สุด (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2534:43)

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้น โนลส์ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2524 : 57 - 58 ; อ้างอิงมาจาก Knowles. 1978:296) ได้ศึกษาค้นคว้าจากผลงานของลินเดอร์แมนและได้สรุปเป็นพื้นฐานการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่สมัยใหม่ (Modern Adult Learning Theory) ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ความต้องการและความสนใจ (Needs and Interests) หมายความว่า ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีถ้าหากตรงกับความต้องการและความสนใจของเขา
2. สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life Situation) หมายความว่า การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอนการจัดหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ควรจะยึดถือสถานการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ
3. การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of Experience) เนื่องจากผู้ใหญ่สะสมประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้มากมาย ซึ่งประสบการณ์ของผู้ใหญ่นั้นเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุด ฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงควรวิเคราะห์ประสบการณ์ของผู้ใหญ่อย่างละเอียดและหาทางดึงประสบการณ์เหล่านั้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนผู้ใหญ่ต่อไป

4. ผู้ใหญ่ต้องการเป็นผู้นำตนเอง (Self-Directing) ผู้ใหญ่มีความต้องการที่จะสามารถนำตนเองได้ เพราะฉะนั้นบทบาทของครูจึงควรอยู่ในกระบวนการสืบหาคำตอบร่วมกับผู้เรียนมากกว่าการทำหน้าที่ส่งผ่านหรือเป็นสื่อสำหรับความรู้แล้วคอยประเมินผลว่าเขาคล้อยตามมากน้อยเพียงไร

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual - Difference) ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้ใหญ่ จะมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อแต่ละบุคคลมีอายุเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

เอเคอร์ (ไมฮัมมัด อับดุลกาเดร์. ม.ป.ป. : 25 - 27;อ้างอิงมาจาก Aker. 1972:388) เชื่อว่าทุกคนสามารถมีโอกาสดำเนินการในการเรียนรู้และนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องมีความเชื่อมั่นความสามารถในการเรียนรู้ของเขา ซึ่งเอเคอร์ได้เรียบเรียงหลักการการเรียนรู้ผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีถ้าหากเขามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และการจัดอุปกรณ์การสอนที่ช่วยให้เขาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจริง ๆ ของเขา จะช่วยให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีกว่าการใช้อุปกรณ์การสอนที่ไม่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ๆ ของเขา

2. ผู้ใหญ่จะรับความคิดใหม่ ๆ ได้เร็ว ถ้าหากความคิดนั้น ๆ สอดคล้องกับความเชื่อเก่า ๆ ของเขา

3. ผู้ใหญ่ที่มีพื้นฐานทางการศึกษาน้อยมักจะ ไม่มั่นใจตนเองและคิดว่าตนเองเรียนไม่ไหว การสร้างความสำเร็จในบทเรียนตอนต้น ๆ จะช่วยให้ผู้ใหญ่ที่มีพื้นฐานการศึกษาน้อยมีความมั่นใจมาก

4. ช่วยให้ผู้ใหญ่ได้เรียนในสิ่งที่เขาสนใจให้มากและให้เขากำหนดไปตามอัตราความสามารถของเขาเอง กับช่วยให้เขาหาคำตอบต่าง ๆ ด้วยตัวของเขาเอง

5. ผู้ใหญ่มีประสบการณ์ที่ไม่ดีในโรงเรียนมาก่อนแล้ว จึงควรพยายามสร้างประสบการณ์การเรียนรู้สบาย ๆ อย่าให้เขารู้สึกว่าซ้ำรอยกับประสบการณ์เดิม

6. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะมีจุดหยุดนิ่งอยู่ช่วงหนึ่ง ซึ่งผู้สอนจะต้องเข้าใจและยอมรับ เพราะจุดหยุดนิ่งนั้นเป็นธรรมชาติในการเรียน หลังจากนั้นก็จะมีความก้าวหน้าต่อไป

7. ควรมีการทบทวนถึงวัตถุประสงค์เสมอว่า เขาเรียนทำไม ขณะนี้ก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายมากน้อยแค่ไหน

จากทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ที่กล่าวมา เป็นการศึกษาค้นคว้าของนักจิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่โดยพิจารณาจากลักษณะพิเศษของผู้ใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ แล้วรวบรวมนำมาเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้ใหญ่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

✓ คุณลักษณะของผู้ใหญ่ที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้

วัยผู้ใหญ่เป็นช่วงที่มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงมาแล้วอย่างมากมาย ถ้าจะจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้ใหญ่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ผู้จัดหรือผู้สอนจะต้องรู้และเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ในวัยผู้ใหญ่ประสิทธิภาพทางเคมีของอินทรีย์เริ่มลดหย่อนลง และมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น กล่าวคือ ความสามารถในการเจริญเติบโตของเซลล์เริ่มช้าลง ความคล่องตัวของประสาทกล้ามเนื้อลดลง เกิดการเสื่อมและหดตัวของประสาททำให้เกิดการเสื่อมถอยทางสมรรถภาพในการมองเห็น การได้ยิน ความจำ ความอดทน ความตั้งใจและการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (ณรงค์ จริยวิทยานนท์ และปริยานุช จริยวิทยานนท์.

2526 : 14)

สำหรับผู้ใหญ่ในช่วงอายุ 20 - 25 ปี ความสามารถของอวัยวะต่าง ๆ จะพัฒนาเต็มที่ เป็นวัยที่กำลังร่างกายและสุขภาพดีที่สุดใน โดยเฉพาะในระยะเวลาอายุ 25 ปี ดังนั้นวัยนี้จึงสามารถฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้ดี ส่วนหลังจากนั้นความเจริญความกระฉับกระเฉงทางร่างกายโดยทั่วไปจะช้าลง โดยจะค่อย ๆ น้อยลงจนถึงอายุ 40 - 50 ปี หลังจากนั้นจะมีอัตราการลดลงเร็วขึ้น

(เชียรศรี วิวิธสิริ. 2527 : 63)

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ อารมณ์ตามการแบ่งประเภทของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ได้แก่ แรงจูงใจ ความรู้ลึก ทัศนคติ และ ความสนใจ ซึ่งผู้ใหญ่ไม่ว่าจะอยู่ในห้องเรียนหรือที่ใด ๆ เมื่อเข้าสู่สถานการณ์การเรียนรู้ก็มักจะมีอารมณ์ต่อไปนี้ร่วมอยู่เสมอคือ ความกลัว ความรัก ความต้องการ ความโกรธ ชอบ ไม่ชอบ และ ความวิตกกังวล (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2524 : 35) ซึ่งอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้บางครั้งก็เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของผู้ใหญ่ได้เหมือนกัน กล่าวคือ ความรู้ลึก นึกคิดที่มีต่อตนเอง (Self - Concept) ของผู้ใหญ่บางครั้งก็ไม่ถูกต้องนัก เช่น คิดว่าตนเองทำไม่ได้ ตัวเองไร้ความหมาย แก่เกินที่จะเรียนคิดว่าเนื้อเรื่องยากไป ไม่มีเวลา อาย ชี้เกียจ หรือไม่อยากทดลอง เป็นต้น (ปฐม นิคมานนท์. 2528 : 317) ซึ่ง ความรู้ลึก นึกคิดเหล่านี้เป็นอันตรายต่อการเรียนของผู้ใหญ่อย่างยิ่ง

3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ผู้ใหญ่มีประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้ใหญ่ได้รวมไว้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ บางครั้งสิ่งที่ผู้ใหญ่ได้พบเห็นเหมือนกัน แต่อาจจะมีความคิดเห็นต่อสิ่งนั้นไปคนละแง่ก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับค่านิยมของแต่ละบุคคล ประสบการณ์เดิมที่ได้จากสังคมบางอย่างเป็นประโยชน์ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ได้ดีขึ้น แต่บางอย่างอาจบั่นทอนและขัดขวางการเรียนรู้ (ภุชงค์ อังคปรีชาเศรษฐ์. 2527 : 71 - 72) นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้ใหญ่ในสังคมอาจก่อให้เกิดปัญหาการเรียนรู้ได้เช่นกัน กล่าวคือ บทบาทต่าง ๆ ของผู้ใหญ่ นั้นมีหลายบทบาท เช่น พ่อแม่ พี่น้อง ครู เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมผู้ใหญ่อาจจะแสดงบทบาทใดบทบาทหนึ่ง แต่เมื่อผู้ใหญ่เข้ามาเรียนบทบาทของผู้ใหญ่ก็คือผู้เรียนซึ่งเป็นลูกศิษย์ของครูผู้สอน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบทบาทเหล่านี้อาจทำให้ผู้ใหญ่เกิดความเครียดซึ่งมีผลต่อการเรียนได้

4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสติปัญญา ความสามารถทางด้านสติปัญญาของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันทั้งนี้เนื่องมาจากองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น ความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย ประสบการณ์ทางการศึกษา และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม นักจิตวิทยาหลายคนพยายามศึกษาถึงสติปัญญา โดยใช้อายุเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา เช่น ลิทวินสกี (แฟรงค์ จริยวิทยานนท์ และปริยานุช จริยวิทยานนท์. 2526 : 20; อ้างอิงมาจาก Litwinsky. 1961 : 1623) พบว่า การรับรู้ของคุณจะลดลงตามอายุ แต่องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น จินตนาการและ ความรู้ เจาะเห็นจริง (Insight) จะเกิดขึ้นแทน และโดนาฮิว (Donahue. 1952 : 115-125) พบว่าผู้สูงอายุมีความสามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเรียนเกี่ยวกับความหมาย

ของสิ่งของ แต่จะมีความยากในการอ่านเล็กน้อย ส่วนด้านความจำจะลดลงการรับรู้จะค่อย ๆ ลดลง แต่ก็สามารถทดแทนได้ โดยอาศัยประสบการณ์และจินตนาการเป็นสิ่งสำคัญ

ครูผู้สอนกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนนับได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริม สนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ที่ดี เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2526 : 43 - 44) ได้ให้แนวคิดในเรื่องบทบาทของครู เพื่อช่วยเหลือให้นักศึกษาผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. หาวิธีการทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีความสนิทสนมและคุ้นเคยกัน บรรยายภาคของห้องเรียนเต็มได้ด้วยการยอมรับ เห็นอกเห็นใจ ไว้วางใจ ช่วยเหลือ เป็นมิตรซึ่งกันและกันในหมู่ผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นและสนใจใฝ่รู้มากขึ้น
2. ร่วมมือกับผู้เรียนในการวางแผนเป้าหมายของการเรียน โดยอาจจะพิจารณาจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือ ความรู้ของผู้เรียน เวลาที่จะใช้ในการเรียน เครื่องมือประกอบการเรียน ความรู้ความสามารถของตัวผู้สอนเอง ฯลฯ ผู้สอนซึ่งมีประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญและเคยผ่านการเรียนรู้วิชานั้น ๆ มาแล้ว ย่อมสามารถช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ชัดเจนขึ้น
3. ร่วมมือกับผู้เรียนวางแผนการเรียน การเรียนที่มีแบบแผนและขั้นตอนที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสามารถเรียนได้อย่างรวดเร็ว
4. เป็นทั้งผู้ให้กำลังใจ แนะนำและช่วยเหลือ รวมทั้งเป็นผู้บริการและจัดหาแหล่งวิชาความรู้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนพาผู้เรียนไปดูงานนอกสถานที่ เป็นต้น
5. ช่วยเหลือผู้เรียนในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุถึงสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังไว้มากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ โรเจอร์ส (สุนทร โคตรบรรเทา. 2525 : 8 - 9 อ้างอิงมาจาก Rogers. 1965 : 63 - 64) ได้เสนอแนวคิดในเรื่องบทบาทของครูไว้ดังนี้คือ บทบาทของครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมในกลุ่ม เป็นผู้ที่ทำให้สมาชิกของกลุ่มได้ชี้แจงจุดมุ่งหมายของตนเอง เป็นผู้สร้างบรรยากาศของการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เป็นผู้ช่วยเหลือแนะแหล่งวิทยาการที่จะหาความรู้เพิ่มเติมตามที่กลุ่มต้องการ เป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่น

และสามารถทำได้หลายบทบาท

หลักสูตรที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

เนื่องจากหลักสูตรเป็นแผนการที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้ ดังนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน เวลาและการประเมินผลควรมีความสอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้ใหญ่ ซึ่งในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมนั้น สัจจ อุทรานันท์ (2526 : 307) ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้คือ หลักสูตรที่สร้างขึ้นจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสนองความต้องการของบุคคลและสังคมได้มากที่สุด

นอกจากนี้ โนลส์ (นฤมล เกตุปมา. 2526 : 20 ; อ้างอิงมาจาก Knowles. 1971 : 42) ได้ให้ข้อคิดเห็นสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ไว้ว่า

"...หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ควรจัดให้เป็นไปตามความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่ในการทำงานมีบทบาทต่าง ๆ ในสังคมไทยเป็นต้นว่ามีการะหน้าที่ในบ้าน มีตำแหน่งหน้าที่การงาน สิ่งเหล่านี้ย่อมอาศัยการปรับตัวเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาผู้ใหญ่เป็นจุดเริ่มต้นของการปรับตัว..."

จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรการเรียนการสอนผู้ใหญ่ควรจะต้องจัดให้ตรงกับความต้องการของสังคมและความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน หลักสูตรควรยึดหยุ่นเป็นไปตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เหมาะสมกับเวลา โอกาสและตัวผู้ใหญ่

สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเรียนการสอนนับว่าจำเป็นสำหรับช่วยให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วขึ้น ภูษงค์ อังคปริษาเศรษฐ์ (2527 : 83) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ สถานที่เรียนควรจะไม่ร้อนหรือเย็นจนเกินไป มีแสงสว่างเพียงพอ สะอาดและเป็นระเบียบที่นั่งเปลี่ยนให้เหมาะสมกับเทคนิคการสอนและไม่มีเสียงรบกวน และสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2524 : 66) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดสถานที่เรียนดังนี้ ควรเป็นที่พึงพอใจสำหรับผู้เรียน ได้แก่ การจัดโต๊ะ เก้าอี้และเครื่องมือเครื่องใช้ ควรจะให้ผู้เรียนมีความสุขเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้ และถ้าผู้เรียนต้องการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มก็สามารถรับโต๊ะเก้าอี้เข้าหากันได้โดยสะดวก

นอกจากนี้ วัสดุ - อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน มีความจำเป็นต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่อย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเรียนรู้วิชาชีพซึ่งเน้นที่การฝึกทักษะ วัสดุ-อุปกรณ์จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เป็นเครื่องมือจูงใจให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและยังช่วยให้ครูผู้สอนสามารถสอนได้สะดวกและรวดเร็ว ตลอดจนการสื่อความหมายของครูและผู้เรียน สามารถเข้าใจกันได้ชัดเจนและตรงกัน ดังนั้นวัสดุ-อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนควรอยู่ในสภาพที่ใช้ได้อยู่เสมอ มีจำนวนพอเพียงกับผู้เรียนและมีสภาพไม่ล้าสมัยจนเกินไป

จากรายละเอียดที่กล่าวมาทั้งหมด กล่าวคือ การจัดทำแผนการของภาควิชาการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนของผู้ใหญ่ จะเห็นได้ว่า ในกระบวนการของการจัดการเรียนการสอน สามารถเกิดขึ้นได้ใน 4 ด้าน คือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตรการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการเรียน ปัญหาเหล่านี้ตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ล้วนแต่มีผลต่อการเรียนของผู้ใหญ่ทั้งสิ้น ผู้เรียนมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนหลักสูตรไม่เอื้อประโยชน์หรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่สามารถอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนได้แล้ว การเรียนของผู้เรียนย่อมมีปัญหาอย่างแน่นอนโดยเฉพาะผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และประสบการณ์ การเรียนรวมกันในกระบวนการเรียนการสอนอย่างเดียว ถ้าองค์ประกอบต่าง ๆ ดังกล่าวของกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีข้อบกพร่อง หรือขาดความสอดคล้องกับคุณลักษณะของตัวผู้เรียน แล้วย่อมเกิดปัญหาต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และประสิทธิภาพของการดำเนินงานการเรียนการสอนก็อาจลดลงไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

✓ รัชต์ธานี ชัชวาลย์ปรีชา (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนของ นิสิตวิชาเอกพลศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า อาจารย์และนิสิต นักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าประสบปัญหาในเรื่อง หลักสูตร คือ เนื้อหาไม่เหมาะสมกับ จำนวนหน่วยกิตที่เรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ยังขาดงบประมาณและการประสานงาน ระหว่างอาจารย์กับนิสิต นักศึกษา ปัญหาการเรียน นิสิต นักศึกษาขาดการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และ ไม่ได้รับความสะดวกในการใช้อุปกรณ์ สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวก นอกจากนั้น ยังขาดแหล่งค้นคว้า เนื่องจากห้องสมุดมีหนังสือ เอกสาร วารสารทางพลศึกษา และวิชาการ ทั่วไปน้อย ✓

นฤมล เกตุปมา (2526 : 64) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนระหว่างฝึกอบรมของผู้เข้ารับการอบรมการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรเตรียมเข้าทำงานในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีปัญหาการเรียนรู้นาน สิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการเรียนรู้นาน ที่สุดคือ เครื่องมือและอุปกรณ์ รองลงมาได้แก่ ครูผู้ให้การฝึกอบรม สภาพห้องฝึกอบรม หลักสูตร การฝึกอบรมตามลำดับ และยังพบว่าปัญหาการเรียนรู้นานระหว่างการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับอายุ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและสาขาวิชาชีพที่ฝึกอบรม กล่าวคือ ผู้มีอายุในช่วง 16 - 19 ปี จะมี ปัญหาการเรียนรู้นานกว่าผู้มีอายุในช่วง 20 - 25 ปี และนักศึกษาในสาขาวิชาชีพแต่ละสาขามี ปัญหา การเรียนรู้ในด้านต่างๆ แตกต่างกัน

ประพิทย์ บุญสุข (2531 : 46) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์ สำหรับ ครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มคือ ครูสอนวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และ นักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ พบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่มีความเห็นว่าอุปกรณ์การสอนมีน้อย ครูควรให้ความสะดวกเป็นที่ปรึกษาของทุกคนและครูไม่ควรมือคติดต่อผู้เรียน นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านอื่น ๆ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับอนาคต และการเรียน ต้องการให้มีผู้แนะนำให้ความรู้ในการที่จะออกไปทำงาน กลัวไม่ได้เรียนต่อ อาจารย์สอนเร็ว ลำบากในการพูดหน้าชั้นต้องการคำแนะนำวิธีเรียน
2. ปัญหาเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ มีเงินน้อย ขาดที่ออกกำลังกาย เป็นโรคปวดศีรษะบ่อย ๆ.
3. ปัญหาการปรับตัวในสังคม ขาดความเชื่อมั่น พูดไม่เก่ง ปฏิบัติตนทางศาสนิกไม่ถูกต้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

ฮูล (Houle. 1961 : 16 - 25) ได้ทำการศึกษาสาเหตุที่นักศึกษาผู้ใหญ่เข้าศึกษาต่อในโครงการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มหาวิทยาลัยชิคาโก โดยการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ 22 คน อย่างละเอียดพบว่า ผู้ที่มาเรียนจำแนกออกได้ 3 ประเภทคือ

1. ผู้เรียนประเภทมุ่งเป้าหมาย (Goal - Oriented) คือ ผู้เรียนที่เข้าโครงการศึกษาผู้ใหญ่ประเภทต่าง ๆ เป็นครั้งคราว โดยคิดว่าการเรียนจากโครงการเหล่านั้นสามารถจะสนองต่อความต้องการ ปัญหาและความสนใจของเขาได้
2. ผู้เรียนประเภทมุ่งกิจกรรม (Activity - Oriented) คือผู้เรียนที่เข้าโครงการผู้ใหญ่ประเภทต่าง ๆ เพราะความพอใจ หรือสนใจสิ่งแวดล้อม หรือกิจกรรมบางอย่างมากกว่าเนื้อหาหรือหลักสูตร ผู้ใหญ่ที่มุ่งกิจกรรมเช่นนี้ชอบกิจกรรมทางสังคมและเพื่อน
3. ผู้เรียนประเภทมุ่งการเรียนรู้ (Learning - Oriented) คือผู้เรียนที่เข้าสู่โครงการศึกษาผู้ใหญ่ประเภทต่าง ๆ เพราะต้องการได้รับความรู้และเรียนรู้อย่างแท้จริง

ทัฟ (ฮันตา นพคุณ. 2527 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Taff. 1972 : 326) ได้นำแนวความคิดของ ฮูล (Houle) ได้ศึกษาต่อที่สถาบันเพื่อการค้นคว้าทางการศึกษา ออนตาริโอ (Ontario Institute for Studies in Education) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาว่าทำไมผู้เรียนผู้ใหญ่จึงเข้ามาสู่โครงการ เขาเรียนรู้อะไรและเรียนรู้ได้อย่างไร และพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนเพื่อเครดิตหรือวุฒิบัตร แต่สามารถจะเป็นการศึกษาเพื่อให้บรรลุถึงความเพียบพร้อมสมบูรณ์ของชีวิต

/ เบนสัน (Benson. 1972 : 3881 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาของผู้ใหญ่ โดยผ่านการเรียนวิชาพื้นฐานทั่วไป พบว่าขอบเขตของการสร้างวิชาและเนื้อหา มีความสัมพันธ์กับความสนใจของนักศึกษา โดยมีผลในการพัฒนาการไปในทางดี บุคคลที่มีอัตตา (Ego) สูง จะช่วยให้เขาได้รับความรู้ และสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างดีด้วย และสามารถเลือกทางเลือกใหม่ ๆ ที่เป็นจริงได้ด้วยวิชาพื้นฐานทั่วไป ช่วยให้เกิดรากฐานใหม่ ๆ ในการวินิจฉัยอย่างมีเหตุผลมีความสามารถในการตรวจสอบและพัฒนาการทางด้านความเชื่อมั่นในตนเอง รวมถึงความเข้าใจตนเอง และความสัมพันธ์กับคนอื่น นอกจากนั้น เบนสันยังพบว่า ระดับขั้นของอัตตา (Ego stage) มีความสัมพันธ์กับความแตกต่างของการสอน ตัวอย่างของการพัฒนาการโดยผ่านการเรียนรู้ที่ได้เสนอแนะนี้ ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนและผู้เรียน

√ ส่วนคาร์และโจเซฟ (Karr and Joseph. 1976 : 662 -a) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีต่อบริการ และโปรแกรมด้านการศึกษา โดยใช้นักศึกษาผู้ใหญ่ และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนผู้ใหญ่ ในเมืองซานโต ดิโก (Santo Dieguito) เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่านักศึกษาผู้ใหญ่รับรู้ว่าการบริการและโปรแกรมการศึกษา มีความจำเป็นและต้องการให้มีการขยายบริการให้มากขึ้นสำหรับโปรแกรมการศึกษาที่จัดไว้ั้น ตรงกับความต้องการในปัจจุบัน และควรจัดให้ตรงกับความต้องการในโอกาสต่อไปอีกด้วย นอกจากนี้ ยังได้ข้อสรุปว่านักศึกษาผู้ใหญ่ยังคงเห็นความสำคัญของโปรแกรมการบริการแนะแนว ซึ่งจะทำให้นักศึกษาบรรลุเป้าหมายด้านอาชีพ และการศึกษา การบริการแนะแนวมีความจำเป็น ซึ่งจะต้องให้บริการแก่นักศึกษาทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะแนวในด้านอาชีพของผู้ใหญ่

รอสและเจนนี่ (Ross and Jennie. 1976. 2962 - 4) ได้ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเข้าศึกษาในโปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 627 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในโปรแกรมการศึกษาผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัย 12 แห่ง การศึกษาพบว่า เหตุผลที่เข้ามาศึกษาต่อนั้น นักศึกษาที่มีเพศ ภูมิหลังทางด้านอาชีพ และระดับของโปรแกรมการศึกษาที่นักศึกษาลงทะเบียนได้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมากในการเลือกโปรแกรมทางการศึกษาผู้ใหญ่ คือต้องการเป็นบุคคลที่มีการศึกษาต้องการมีความสุขล่วงหน้า ต้องการปริญญาและต้องการมีสถานภาพทางการทำงาน

/ จากงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการซึ่งจะเห็นได้จากปัญหาของผู้เรียนที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากระบบการจัดการดำเนินการ กล่าวคือ ผู้เรียนขาดความพร้อมหลักสูตรไม่สนองความต้องการของผู้เรียนและสังคม และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในสถานที่ไม่เหมาะสมที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
2. นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
3. นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
4. นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีผลการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
5. นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีสถานภาพของผู้เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
6. นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงานต่างสังกัดกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
7. นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
8. นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีรอบการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการวิจัย ซึ่งได้เสนอเนื้อหาโดยแบ่งออกเป็น

4 หัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นนิสิตปริญญาโท ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทั้งภาคปกติ และภาคพิเศษที่ลงทะเบียนเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 - 2536 จำนวน 259 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ลงทะเบียนเรียน ภาคปกติ ตั้งแต่วันที่ 7 - 13 และภาคพิเศษ ตั้งแต่วันที่ 1 - 5 ทุกคน รวมทั้งสิ้น 259 คน ซึ่งจำแนกรายวัน

ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปีการศึกษา และรอบการเรียนรู้

ปีการศึกษา	ภาคปกติ	ภาคพิเศษ	รวม
2530	19		19
2531	23		23
2532	21	29	50
2533	16	21	37
2534	22	26	48
2535	8	29	37
2536	17	28	45
รวม	126	133	259

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม
ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน ได้แก่ เพศ

อายุ สถานภาพสมรส ผลการเรียนรู้ สถานภาพของผู้เรียน สถานที่ทำงาน รายได้ และรอบการเรียนรู้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนรู้ ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด 4 ด้าน
คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ด้านส่วนตัว
ของผู้เรียน รวม 64 ข้อ แบบสอบถามแต่ละด้านมีลักษณะเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ คือ

มีปัญหามากที่สุด	มีน้ำหนักเท่ากับ	4 คะแนน
มีปัญหามาก	มีน้ำหนักเท่ากับ	3 คะแนน
มีปัญหาน้อย	มีน้ำหนักเท่ากับ	2 คะแนน
ไม่เป็นปัญหา	มีน้ำหนักเท่ากับ	1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นคำถามปลายเปิด

2. วิธีการสร้างเครื่องมือ ในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม

2.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาการเรียนจากเอกสารหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อให้ได้ขอบเขตและเนื้อหาแบบสอบถามชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.3 ร่างแบบสอบถามโดยยึดแนวทางตามข้อ 1 และยึดตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ตามข้อ 2 ใน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน และด้านส่วนตัวผู้เรียน

2.4 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำเพิ่มเติม แก้ไขสำนวนภาษา ตัดข้อความที่ซ้ำซ้อน และจัดหมวดหมู่ข้อความให้เข้าใจง่ายกระชับ และสะดวกสำหรับผู้ตอบ

2.5 นำแบบสอบถามฉบับแก้ไขไปหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน คือ รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์, ดร.เพ็ญแข ประจักษ์จนิท, รศ.สุนทร โคตรบรรเทา รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ รศ.เชียรศรี วิวิธสิริ ตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมในเนื้อหา

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากประธานกรรมการ และกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมส่วนที่บกพร่อง

2.7 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) กับนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ภาควิชา หน้าที่ 14 และภาคพิเศษ หน้าที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (-Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.92

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
2. ติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างโดยแจ้งจุดประสงค์ของผู้ศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างทราบ พร้อมทั้งระบุช่วงเวลาที่จะส่งแบบสอบถาม จำนวน 259 ฉบับ โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2537 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2537 เป็นเวลา 3 เดือน และส่งด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 190 ฉบับ หลังจากนั้นได้จัดส่งแบบสอบถามกลับไปให้กลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ส่งคืนมาเป็นครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2538 ถึงวันที่ 1 มีนาคม 2538 ใช้เวลาติดตาม 1 เดือน จนได้แบบสอบถาม รวมทั้งหมดจำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.08 ของแบบสอบถามทั้งหมด จึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ พบว่า สมบูรณ์และสามารถ
ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้ง 210 ฉบับ
2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ที่สำนักงานนโยบายและแผน
การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
เพื่อคำนวณค่าสถิติ ดังต่อไปนี้
 - 1) หาค่าร้อยละของข้อคำถาม ในแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
 - 2) หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนน สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยคำนวณค่าเฉลี่ย
(Arithmetic mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3) ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วย t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว F-test (One Way Anova) เพื่อทดสอบสมมติฐาน

4) สำหรับแบบสอบถามปลายเปิด ในตอนที่ 3 ได้ทำการวิเคราะห์ โดยจำแนกคำตอบออกตามเนื้อหา ทำการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละของคำตอบแต่ละข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 171)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\sum S_i^2$	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

2.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528:59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
N	แทน	จำนวนคะแนนทั้งหมด

2.2 สถิติที่ใช้หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร
(ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 64)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนคะแนนทั้งหมด

2.3 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนตัวประกอบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้ F-test (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528 : 95)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F	แทน	ค่าใช้พิจารณา F-distribution
MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแล้วพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของ Newman-Keuls Test (ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2531:113)

$$W = q (\alpha ; r, df) \quad \frac{MS_e}{N}$$

เมื่อ	W	แทน	ค่าวิกฤตของ Newman-Keuls
	q	แทน	ค่าที่เป็ดได้จากตาราง
	MS_e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนที่ได้จากตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน
	N	แทน	Harmonic Mean คำนวณได้จากสูตร

$$N = \frac{K}{N_1 + N_2 \dots N_k}$$

เมื่อ	K	แทน	จำนวนเต็ม
	$N_1 + N_2 \dots N_k$	แทน	จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และเพื่อสะดวกในการเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูล
ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ขึ้นใช้ดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
ss	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
q	แทน	Studentized q - Statistic
*	แทน	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์นำเสนอตามลำดับหัวข้อ
ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เป็นปัญหาการเรียนทั้ง 4 ด้านของกลุ่มตัวอย่าง ในการวิเคราะห์
ค่าเฉลี่ย เพื่อแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงคะแนน ดังนี้

0 - 1.00 หมายถึง ไม่เป็นปัญหา

1.01 - 2.00 หมายถึง มีปัญหาน้อย

2.01 - 3.00 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

3.01 - 4.00 หมายถึง มีปัญหามาก

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส ผลการเรียน สถานภาพการเรียน สถานที่ทำงาน รายได้ และรอบการเรียน

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ จำแนกตามสถานภาพ ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
<u>เพศ</u>		
ชาย	124	59.00
หญิง	86	41.00
<u>อายุ</u>		
ระหว่าง 26 - 35 ปี	57	27.10
ระหว่าง 36 - 45 ปี	126	60.00
อายุ 46 ปีขึ้นไป	27	12.90

ตาราง 2 (ต่อ)

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
<u>สถานภาพสมรส</u>		
โสด	79	37.62
สมรส	131	62.38
<u>ผลการเรียน</u>		
3.76 - 4.00	55	26.57
3.51 - 3.75	107	51.69
3.26 - 3.50	35	16.91
3.00 - 3.25	10	4.83
<u>สถานภาพการเรียน</u>		
กำลังเรียนรายวิชา	29	13.80
เรียนรายวิชาจบแล้ว	65	30.95
จบหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตแล้ว	116	55.25

ตาราง 2 (ต่อ)

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
<u>สถานที่ทำงาน</u>		
กระทรวงศึกษาธิการ	157	74.76
กระทรวงมหาดไทย	13	6.19
ทบวงมหาวิทยาลัย	14	6.67
รัฐวิสาหกิจ/เอกชน	8	3.81
อื่น ๆ	18	8.57
<u>รายได้</u>		
5,260 - 7,750 บาท	18	8.57
7,571 - 11,420 บาท	105	50.00
11,421 บาทขึ้นไป	87	41.43
<u>รอบการเรียนรู้</u>		
ภาคปกติ	115	54.76
ภาพพิเศษ	95	45.24

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 210 คน ส่วนมาก เป็น เพศชาย คือ มีจำนวนร้อยละ 59.00 อายุระหว่าง 36-45 ปี มีมากที่สุดคือ ร้อยละ 60.00 ส่วนใหญ่สมรสแล้วร้อยละ 62.38 มีผลการเรียนอยู่ระหว่าง 3.51-3.75 ถึงร้อยละ 51.69 ส่วนใหญ่จบหลักสูตรมหาบัณฑิตแล้วคือ มีจำนวนร้อยละ 55.25 สถานที่ทำงานส่วนใหญ่ ทำงานในกระทรวงศึกษาธิการถึงร้อยละ 74.76 มีรายได้ระหว่าง 7,571 - 11,420 บาท มากที่สุด ถึงร้อยละ 50.00 และเรียนในรอบการเรียนภาคปกติ และภาคพิเศษใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 54.76 และ 45.24 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เป็นปัญหาการเรียนทั้ง 4 ด้าน ของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตาราง 3 ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกเป็นรายด้าน

ปัญหาการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
1. ด้านเนื้อหาหลักสูตร	2.59	0.59	ปานกลาง
2. ด้านวิธีการเรียนการสอน	2.21	0.64	ปานกลาง
3. ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	2.39	0.68	ปานกลาง
4. ด้านส่วนตัวของผู้เรียน	2.10	0.67	ปานกลาง
รวม	2.35	0.59	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.35 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาด้านเนื้อหาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 และด้านวิธีการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.21 โดยที่ปัญหาด้านส่วนตัวของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.10

ตาราง 4 ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านเนื้อหาหลักสูตร
จำแนกเป็นรายชื่อ

ปัญหาการเรียนด้านเนื้อหาหลักสูตร	X	S.D.	ระดับของปัญหา
เนื้อหาวิชาในหลักสูตรรวบรัดเกินไป	2.16	0.94	ปานกลาง
เนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่ใช้สอนมีความเหมาะสม	2.63	0.98	ปานกลาง
เนื้อหาวิชาในหลักสูตรตรงกับสิ่งที่ผู้เรียนอยากทราบ	2.71	1.03	ปานกลาง
เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ใน หน้าทีการเรียนของผู้เรียน	2.64	1.08	ปานกลาง
เนื้อหาวิชาในหลักสูตรทำให้ได้แนวคิดเห็นหลากหลาย ต่อการพัฒนาตนเอง	2.66	1.20	ปานกลาง
เนื้อหาในรายวิชาเอกควรมีการปรับปรุง	2.56	0.91	ปานกลาง
การเรียนลำดับความยากง่ายของเนื้อหาวิชาใน หลักสูตร	2.30	0.88	ปานกลาง
ข้อสอบที่ออกแต่ละครั้งมีความยากเกินไป	2.26	0.89	ปานกลาง
เวลาที่ใช้ในแต่ละรายวิชามีน้อยเกินไป	2.30	0.95	ปานกลาง
เวลาในการฝึกปฏิบัติภาคสนามน้อยเกินไป	2.20	0.95	ปานกลาง
เวลาที่ใช้สอนในแต่ละรายวิชามีมากเกินไป	2.32	0.92	ปานกลาง
นิสิตมีความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรที่เรียน	2.82	1.01	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ปัญหาการเรียนด้านเนื้อหาหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
นิสิตมีความวิตกกังวลกับการทำปริญญานิพนธ์	3.21	1.02	มาก
นิสิตมีประสบการณ์ตรงจากการเรียน และฝึกปฏิบัติ ในชุมชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	2.72	1.03	ปานกลาง
นิสิตไม่มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาหลักสูตร	2.92	1.01	ปานกลาง
มีงานในรายวิชามากเกินไป	2.73	0.93	ปานกลาง
รวม	2.59	0.59	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่า ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านเนื้อหาหลักสูตร เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.59$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตเห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุด คือ นิสิตมีความวิตกกังวลกับการทำปริญญานิพนธ์ ($\bar{X} = 3.21$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ นิสิตไม่มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาหลักสูตร ($\bar{X} = 2.92$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่เห็นว่าเป็นปัญหาลดสุด คือ เนื้อหาวิชาในหลักสูตรรวบรัดเกินไป ($\bar{X} = 2.16$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านวิธีการเรียนการสอน
จำแนกเป็นรายชื่อ

ปัญหาการเรียนด้านวิธีการเรียนการสอน	X	S.D.	ระดับของปัญหา
ภาระงานในแต่ละรายวิชา ไม่เหมาะสมกับจำนวน หน่วยกิต	2.51	0.98	ปานกลาง
มีการศึกษาจากต่างจังหวัดมากเกินไป	2.13	0.99	ปานกลาง
วิธีการสอนส่วนใหญ่ไม่เหมาะสม	2.23	0.94	ปานกลาง
ผู้สอนมาสอนไม่ตรงกับเวลาเรียน	1.88	0.82	น้อย
ผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นใน ระหว่างเรียน	2.01	0.90	ปานกลาง
ผู้สอนไม่พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้เรียนในการ แก้ไขปัญหาในการเรียนการสอน	2.14	0.96	ปานกลาง
ผู้สอนสอนเร็วเกินไปจนผู้เรียนตามไม่ทัน	1.98	0.90	น้อย
ผู้สอนขาดการสอนบ่อย ๆ	1.84	0.83	น้อย
ในการเรียนบางเรื่องผู้สอนไม่สามารถอธิบายให้ ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างชัดเจน	2.05	0.93	ปานกลาง
การจัดเรียนโดยแบ่งงานเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้ทำงาน ร่วมกันเป็นอุปสรรคต่อการเรียน	2.08	0.92	ปานกลาง
การเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่สำคัญขณะสอนของผู้สอน	2.26	0.92	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ปัญหาการเรียนด้านวิธีการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
การอ้างอิงถึง เอกสารหรือแหล่งที่มาของความรู้ที่นำมาสอนของผู้สอน	2.37	0.94	ปานกลาง
นิสิตมีการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง	2.44	0.90	ปานกลาง
เทคนิคการสอนไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร	2.54	0.89	ปานกลาง
นิสิตมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่เรียน	2.42	1.00	ปานกลาง
นิสิตมักถูกผู้สอนตำหนิบ่อย ๆ	2.39	1.04	ปานกลาง
นิสิตมักเป็นทุกข์ใจเกี่ยวกับการสอบเสมอ	2.63	1.12	ปานกลาง
รวม	2.21	0.64	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านวิธีการเรียนการสอน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.21$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตเห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุด คือ นิสิตมักเป็นทุกข์ใจเกี่ยวกับการสอบเสมอ ($\bar{X} = 2.63$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ เทคนิคการสอนไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร และภาระงานในแต่ละรายวิชาไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต ($\bar{X} = 2.54$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่เห็นว่าเป็นปัญหาลดสุด คือ ผู้สอนขาดการสอนบ่อย ๆ ($\bar{X} = 1.84$) อยู่ในระดับน้อย

ตาราง 6 ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน
จำแนกเป็นรายชื่อ

ปัญหาการเรียนด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	X	S.D.	ระดับของปัญหา
วัสดุ-อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	2.43	1.01	ปานกลาง
วัสดุ-อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติอยู่ในสถานที่ชำรุดไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการฝึก	2.35	0.98	ปานกลาง
สภาพของห้องเรียนมีเสียงรบกวนในการเรียน	2.42	1.01	ปานกลาง
สภาพภายในห้องเรียนหรือสถานที่ฝึกปฏิบัติขาดความเป็นระเบียบและสกปรก	2.26	0.95	ปานกลาง
ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	2.23	0.93	ปานกลาง
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียนมีให้ค้นคว้าน้อย	2.20	0.99	ปานกลาง
ความเหมาะสมของห้องที่เรียนกับจำนวนผู้เรียน	2.14	1.05	ปานกลาง
ความเหมาะสมของห้องเรียนด้านแสงสว่าง	2.25	1.10	ปานกลาง
ความเหมาะสมของห้องเรียนในความสบายในการนั่งเรียน	2.51	1.02	ปานกลาง
การจัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสมให้นิสิตได้ใช้พักผ่อนในช่วงไม่ว่าง	2.56	1.02	ปานกลาง

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัญหาการเรียนด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในอาคารเรียนที่จัดให้แก่นิสิต เช่น บริการน้ำดื่ม ห้องสุขา โทรศัพท์ ฯลฯ	2.69	1.06	ปานกลาง
การติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัยไม่สะดวก	2.53	1.01	ปานกลาง
นิสิตต้องการให้เปลี่ยนแปลงสถานที่เรียนบ่อย ๆ	2.23	0.98	ปานกลาง
สภาพแวดล้อมในหอสมุดที่จัดให้นิสิตมาค้นคว้า...มีเสียงดังรบกวน	2.28	1.05	ปานกลาง
ความเหมาะสมด้านเวลาเปิด-ปิด ให้บริการแก่นิสิตของหอสมุดมหาวิทยาลัย	2.38	1.09	ปานกลาง
รวม	2.39	0.68	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตเห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุด คือ ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในอาคารสถานที่จัดให้แก่นิสิต เช่น บริการน้ำดื่ม ห้องสุขา โทรศัพท์ ฯลฯ ($\bar{X} = 2.69$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ การจัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสมให้นิสิตได้ใช้พักผ่อนในช่วงไม่ว่าง ($\bar{X} = 2.56$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่เห็นว่าเป็นปัญหาลดต่ำสุด คือ ความเหมาะสมของห้องที่เรียนกับจำนวนผู้เรียน ($\bar{X} = 2.14$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านส่วนตัวของผู้เรียน
จำแนกเป็นรายชื่อ

ปัญหาการเรียนด้านส่วนตัวของผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
มีปฏิริยาเชิงซ้ำในการเรียนและฝึกปฏิบัติ	2.26	0.95	ปานกลาง
มีอาการง่วงนอนเสมอในเวลาเรียน	2.22	0.97	ปานกลาง
ความรู้สึกขี้อาย ประหม่าจนไม่กล้าแสดงออก	2.10	0.92	ปานกลาง
ขาดสมาธิในการเรียน	2.12	0.89	ปานกลาง
นิสิตมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่เรียนน้อย	2.04	0.95	ปานกลาง
ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนได้ลำบาก	1.73	0.86	น้อย
ไม่กล้าซักถามผู้สอนในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจ	2.09	0.98	ปานกลาง
ค่าหน่วยกิตในการลงทะเบียนแน่นเกินไป	2.33	1.09	ปานกลาง
มีการะในครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการเรียน	2.04	1.06	ปานกลาง
การเดินทางมาเรียนไม่สะดวก	2.19	1.14	ปานกลาง
มีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน	1.63	0.94	น้อย
บุคคลในครอบครัวไม่สนับสนุนการเรียนของท่าน	1.53	0.93	น้อย
ไม่มีเวลามาปรึกษากับผู้สอนนอกเวลาเรียนได้	2.31	1.17	ปานกลาง
ไม่มีเวลาดำเนินกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ	2.02	0.99	ปานกลาง
มักรู้สึกว่าสติปัญญาของตนเองไม่ดี	1.97	1.00	น้อย
ค่าใช้จ่ายในการเรียนมากเกินไป	2.41	1.18	ปานกลาง
รวม	2.10	0.67	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่า ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านส่วนตัว เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.10$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นิสิตเห็นว่าเป็นปัญหาสูงสุด คือ ค่าใช้จ่ายในการเรียนมากเกินไป ($\bar{X} = 2.41$) อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ค่าหน่วยกิตในการลงทะเบียนแพงเกินไป ($\bar{X} = 2.33$) อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่เห็นว่าเป็นปัญหาลดสุด คือ บุคคลในครอบครัวไม่สนับสนุนการเรียนของท่าน ($\bar{X} = 1.53$) อยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ผลการเรียน สถานภาพของผู้เรียน สถานที่ทำงาน รายได้ และรอบการเรียน ในตอนนี้จะเป็นการเปรียบเทียบ เพื่อทดสอบสมมุติฐาน

ตาราง 8 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามเพศ

ปัญหาการเรียน	ชาย		หญิง		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาหลักสูตร	2.47	0.63	2.67	0.55	2.27*
ด้านวิธีการเรียนการสอน	2.21	0.65	2.22	0.64	0.08
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	2.25	0.76	2.49	0.60	2.37*
ด้านส่วนตัวผู้เรียน	2.10	0.66	2.10	0.67	0.01
รวม	2.28	0.61	2.38	0.56	1.12

จากตาราง 8 พบว่า นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตร และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 9 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ จำแนกตามอายุ

ปัญหาการเรียน	26-35 ปี		36-45 ปี		46 ปีขึ้นไป		F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาหลักสูตร	2.53	0.68	2.61	0.55	2.60	0.37	0.40
ด้านวิธีการเรียนการสอน	2.05	0.66	2.28	0.65	2.29	0.54	2.78
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	2.25	0.76	2.48	0.65	2.29	0.60	3.05*
ด้านส่วนตัวผู้เรียน	1.89	0.74	2.22	0.63	2.04	0.62	2.04
รวม	2.19	0.63.	2.40	0.56	2.44	0.50	2.90

จากตาราง 9 พบว่า นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนจำแนกตามอายุ เป็นรายคู่ จึงนำมาเปรียบเทียบ โดยใช้วิธีการของ
Newman-Keuls Method ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 10 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามอายุ

อายุ	26-35 ปี 36-45 ปี 46 ปีขึ้นไป			
	คะแนนเฉลี่ย	2.25	2.29	2.48
26-35 ปี	2.25	-	0.04	0.23*
46 ปีขึ้นไป	2.29	-	-	0.19
36-45 ปี	2.48	-	-	-

จากตาราง 10 พบว่า ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท ด้านสภาพแวดล้อมใน
การเรียนของนิสิตที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป แตกต่างจากนิสิตที่มีอายุ 26-35 ปี อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
จำแนกตามสถานภาพสมรส

ปัญหาการเรียน	โสด		สมรส		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาหลักสูตร	2.56	0.57	2.60	0.60	0.46
ด้านวิธีการเรียนการสอน	2.12	0.62	2.27	0.66	1.60
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	2.36	0.62	2.41	0.72	0.49
ด้านส่วนตัวผู้เรียน	2.01	0.66	2.16	0.68	1.56
รวม	2.29	0.53	2.38	0.62	1.07

จากตาราง 11 พบว่า นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
จำแนกตามผลการเรียน

ปัญหาการเรียน	ผลการเรียน								F
	3.76-4.00		3.51-3.75		3.26-3.50		3.00-3.25		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาหลักสูตร	2.42	0.66	2.62	0.57	2.68	0.52	2.70	0.48	1.97
ด้านวิธีการเรียนการสอน	2.01	0.62	2.22	0.63	2.48	0.61	2.20	0.78	3.95*
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	2.30	0.74	2.40	0.66	2.42	0.65	2.60	0.84	0.63
ด้านส่วนตัวผู้เรียน	1.80	0.59	2.18	0.66	2.34	0.68	2.10	0.73	6.27*
รวม	2.17	0.57	2.35	0.57	2.54	0.56	2.50	0.70	3.54*

จากตาราง 12 พบว่า นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีผลการเรียนต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านส่วนตัวผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท
ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านส่วนตัวของผู้เรียน จำแนกตามผลการเรียน เป็นรายคู่
จึงนำมาเปรียบเทียบโดยใช้วิธีของ Newman Kuels ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 13 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านวิธีการเรียนการสอนเป็นรายคู่ จำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน	คะแนนเฉลี่ย	3.76-4.00	3.00-3.25	3.51-3.75	3.26-3.50
		2.01	2.20	2.22	2.48
3.76-4.00	2.01	-	0.19	0.21	0.47 [*]
3.00-3.25	2.20	-	-	0.02	0.28
3.51-3.75	2.22	-	-	-	0.26
3.26-3.50	2.48	-	-	-	-

จากตาราง 13 พบว่า นิสิตปริญญาโทที่มีผลการเรียน 3.26-3.50 มีปัญหาการเรียน
ด้านวิธีการเรียนการสอนแตกต่าง จากนิสิตปริญญาโทที่มีผลการเรียน 3.76 - 4.00 อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านส่วนตัวผู้เรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน	คะแนนเฉลี่ย	3.76-4.00	3.00-3.25	3.51-3.75	3.26-3.50
		1.80	2.10	2.18	2.34
3.76-4.00	1.80	-	0.3	0.38*	0.54*
3.00-3.25	2.10	-	-	0.08	0.24
3.51-3.75	2.18	-	-	-	0.16
3.26-3.50	2.34	-	-	-	-

จากตาราง 14 พบว่า นิสิตปริญญาโทที่มีผลการเรียน 3.51-3.75 และ 3.26-3.50 มีปัญหาด้านส่วนตัวของผู้เรียนแตกต่างจากนิสิตปริญญาโทที่มีผลการเรียน 3.76 - 4.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ โดยภาพรวม จำแนกตามผลการเรียน

ผลการเรียน					
		3.76-4.00	3.00-3.25	3.51-3.75	3.26-3.50
	คะแนนเฉลี่ย	2.17	2.35	2.50	2.54
3.76-4.00	2.17	-	0.18	0.33	0.37
3.00-3.25	2.35	-	-	0.15	0.19
3.51-3.75	2.50	-	-	-	0.04
3.26-3.50	2.54	-	-	-	-

จากตาราง 15 พบว่า นิสิตปริญญาโทที่มีผลการเรียนในระดับต่างกัน มีปัญหา
การเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

จำแนกตามสถานการณ์ของผู้เรียน

ปัญหาการเรียน	ผู้ที่ยังเรียนใน ชั้นเรียน		ผู้ที่เรียนจบรายวิชาและ ยังไม่ทำปริญญานิพนธ์		ผู้ที่จบหลักสูตรการ ศึกษา ไม่เกิน 5 ปี		F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาหลักสูตร	2.72	0.52	2.59	0.49	2.55	0.65	0.97
- ด้านวิธีการเรียนการสอน	2.55	0.57	2.12	0.57	2.18	0.68	4.88*
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	2.65	0.55	2.57	0.55	2.22	0.73	8.47*
ด้านส่วนตัวผู้เรียน	2.20	0.72	2.15	0.59	2.05	0.71	0.87
รวม	2.59	0.50	2.38	0.51	2.26	0.63	3.84*

จากตาราง 16 พบว่า นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีสถานการณ์ของผู้เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท
ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน จำแนกตามสถานภาพของผู้เรียน
เป็นรายคู่ จึงนำมาเปรียบเทียบโดยใช้วิธีของ Newman Kuels ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 17 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท

วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ด้านวิธีการเรียนการสอนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพของผู้เรียน

สถานภาพของ ผู้เรียน	ผู้ที่เรียนจบรายวิชาและ ผู้ที่จบหลักสูตรการ ผู้ที่ยังอยู่ใน ยังไม่ทำปริญญานิพนธ์ ศึกษาไม่เกิน 5 ปี ชั้นเรียน			
	คะแนนเฉลี่ย	2.12	2.18	2.35
ผู้ที่เรียนจบราย วิชาและยังไม่ทำ ปริญญานิพนธ์	2.12	-	0.06	0.43*
ผู้ที่จบหลักสูตร การศึกษาไม่เกิน 5 ปี	2.18	-	-	0.37*
ผู้ที่ยังอยู่ในชั้นเรียน	2.35	-	-	-

จากตาราง 17 พบว่า นิสิตปริญญาโทที่มีสถานภาพการเรียนเป็นผู้ที่ยังอยู่ในชั้นเรียน
มีปัญหาการเรียนด้านวิธีการเรียนการสอน แตกต่างจากผู้เรียนจบรายวิชาและยังไม่ทำปริญญานิพนธ์
และผู้จบหลักสูตรการศึกษาไม่เกิน 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น แตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท

วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานภาพของผู้เรียน

สถานภาพของ ผู้เรียน	ผู้ที่เรียนจบรายวิชาและ ยังไม่ทำปริญญานิพนธ์ ผู้ที่จบหลักสูตรการ ศึกษาไม่เกิน 5 ปี ผู้ที่ยังอยู่ใน ชั้นเรียน			
	คะแนนเฉลี่ย	2.22	2.57	2.35
ผู้ที่เรียนจบราย วิชาและยังไม่ทำ ปริญญานิพนธ์	2.22	-	0.35*	0.43*
ผู้ที่จบหลักสูตร การศึกษาไม่เกิน 5 ปี	2.57	-	-	0.08
ผู้ที่ยังอยู่ในชั้นเรียน	2.35	-	-	-

จากตาราง 18 พบว่า นิสิตปริญญาโทที่มีสถานภาพการเรียนเป็นผู้ที่จบหลักสูตรการศึกษาไม่เกิน 5 ปี และผู้ที่ยังอยู่ในชั้นเรียนมีปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน แตกต่างจากผู้เรียนจบรายวิชา และยังไม่ทำปริญญานิพนธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปัญหาการเรียน ของนิสิตปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ โดยภาพรวม จำแนกตามสถานภาพของผู้เรียน

สถานภาพของ ผู้เรียน	ผู้ที่เรียนจบรายวิชาและ ยังไม่ทำปริญญานิพนธ์ ผู้ที่จบหลักสูตรการ ศึกษาไม่เกิน 5 ปี ผู้ที่ยังอยู่ใน ชั้นเรียน			
	คะแนนเฉลี่ย	2.26	2.38	2.59
ผู้ที่เรียนจบราย วิชาและยังไม่ทำ ปริญญานิพนธ์	2.26	-	0.12	0.33*
ผู้ที่จบหลักสูตร การศึกษาไม่เกิน 5 ปี	2.38	-	-	0.21
ผู้ที่ยังอยู่ในชั้นเรียน	2.59	-	-	-

จากตาราง 19 พบว่า นิสิตปริญญาโทที่มีสถานภาพการเรียนที่ยังอยู่ในชั้นเรียน มีปัญหา
ทางการเรียนโดยภาพรวม แตกต่างจากผู้เรียนจบรายวิชาและยังไม่ทำปริญญานิพนธ์ อย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 20 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
จำแนกตามสถานที่ทำงาน

ปัญหาการเรียน	กระทรวง ศึกษาธิการ		กระทรวง มหาดไทย		ทบวงมหา วิทยาลัย		รัฐวิสาหกิจ/ เอกชน		อื่น ๆ		F
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาหลักสูตร	2.59	0.61	2.46	0.51	2.71	0.61	2.62	0.51	2.55	0.51	0.33
ด้านวิธีการเรียน											
การสอน	2.23	0.63	2.30	0.63	2.35	0.74	2.00	0.75	1.94	0.63	1.30
ด้านสภาพแวดล้อม											
ในการเรียน	2.38	0.686	2.30	0.48	2.71	0.72	2.50	0.92	2.27	0.66	1.01
ด้านส่วนตัวผู้เรียน	2.09	0.69	2.23	0.59	2.21	0.69	2.00	0.53	2.05	0.63	0.27
รวม	2.34	0.61	2.31	0.48	2.50	0.51	2.38	0.74	2.28	0.46	0.33

จากตาราง 20 พบว่า นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่ทำงานต่างสังกัดกัน
มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 21 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
จำแนกตามรายได้

ปัญหาการเรียน	รายได้ (บาท)						F
	5,260-7,570		7,571-11,420		11,421 ขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาหลักสูตร	2.44	0.70	2.61	0.57	2.59	0.58	0.65
ด้านวิธีการเรียนการสอน	2.11	0.58	2.24	0.69	2.20	0.61	0.38
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	2.27	0.751	2.42	0.691	2.37	0.67	0.42
ด้านส่วนตัวผู้เรียน	2.22	0.73	2.06	0.68	2.12	0.66	0.48
รวม	2.22	0.64	2.34	0.60	2.38	0.56	0.57

จากตาราง 21 แสดงว่า นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 22 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
จำแนกตามรอบการเรียน

ปัญหาการเรียน	ภาคปกติ (115)		ภาคพิเศษ (95)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านเนื้อหาหลักสูตร	2.54	0.62	2.63	0.54	1.08
ด้านวิธีการเรียนการสอน	2.12	0.65	2.32	0.62	2.32 [*]
ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	2.22	0.74	2.59	0.55	4.09 [*]
ด้านส่วนตัวผู้เรียน	2.01	0.68	2.21	0.65	2.10 [*]
รวม	2.22	0.60	2.47	0.54	3.07 [*]

จากตาราง 22 พบว่า นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีรอบการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน และ ด้านส่วนตัว ผู้เรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนด้านเนื้อหาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เกี่ยวกับปัญหาการเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ด้านส่วนตัวผู้เรียน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ นำเสนอในตาราง 23 ตาราง 24 และตาราง 25 ดังต่อไปนี้

ตาราง 23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ลำดับที่	ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ
	<u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>	
1	มีความเหมาะสมดีแล้ว	23
	<u>ด้านวิธีการเรียนการสอน</u>	
1	มีโอกาสอภิปรายกันเองระหว่างผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น	13
2	การสอนไม่ควรซักถามรายตัวเหมือนเด็กประถม	10
3	ยึดติดกับระบบการสอนแบบเก่า ผู้สอนไม่มีประสิทธิภาพ	9
	มีความเหมาะสมที่ได้เรียนรู้กระบวนการเรียนการสอน	
	หลากหลายรูปแบบ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ	
	<u>ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน</u>	
1	มีความเหมาะสมดีแล้ว	32
2	สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม เสียงดังมาก บางครั้งไม่พอเพียงกับจำนวนผู้เรียน	12
3	ห้องน้ำ ไม่มีความสะดวก	3

ตาราง 23 (ต่อ)

ลำดับที่	ความคิดเห็น	จำนวนคำตอบ
	<u>ด้านส่วนตัวของผู้เรียน</u>	
1	ภาระงานในหน้าที่มีมาก มาพบอาจารย์ที่ปรึกษาได้ยาก	16
2	ผู้เรียนขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน	10
3	ค่าใช้จ่ายในการเรียนสูง ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	8
4	มีความเหน็ดเหนื่อยและท้อแท้ วิตกกังวลใจ ในการทำปริญญานิพนธ์	6

จากตาราง 23 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอก การศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมไว้เป็นรายด้าน มีดังต่อไปนี้

ด้านเนื้อหาหลักสูตร นิสิตปริญญาโทมีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมดีแล้ว (23)

ด้านวิธีการเรียนการสอน ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ มีโอกาสสอบปลายกันเองระหว่างผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น (13) รองลงมาคือ การสอนไม่ควรซักถามรายตัวเหมือนเด็กประถม ยึดติดกับระบบการสอนแบบเก่า ผู้สอนไม่มีประสิทธิภาพ

ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ มีความเหมาะสมดีแล้ว (32) รองลงมาคือ สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม เสียงดังมาก บางครั้งไม่พอเพียงกับจำนวนผู้เรียน

ความคิดเห็นด้านส่วนตัวของผู้เรียน ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ภาระงานในหน้าที่มีมาก มาพบอาจารย์ที่ปรึกษาได้ยาก (16) รองลงมา คือ ผู้เรียนขาดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

ตาราง 24 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ
<u>ด้านเนื้อหาหลักสูตร</u>		
1	ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เน้นเนื้อหาใหม่ ๆ และสอดคล้องกับรายวิชาทั้งในระบบ ภาควิชาการ ภาคสนาม	66
2	ควรให้นิสิตได้มีโอกาสเลือกเรียนวิชาเลือกเอง	8
3	ควรให้ความรู้ตรงประเด็นตามหลักสูตร	5
4	ควรสอนวิชาที่ไม่หนักเกินไปในฤดูร้อน เช่น จิตวิทยา	5
5	ควรให้ผู้เรียนและผู้สอนมีส่วนร่วมในการคัดเลือก หลักสูตร เนื้อหา	4
6	ควรเพิ่มหลักสูตรวิจัย และสถิติพื้นฐาน	1
<u>ด้านวิธีการเรียนการสอน</u>		
1	การสอนควรเน้นภาคปฏิบัติ ไม่ควรเน้นเนื้อหา	40
2	ควรให้ความเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนมากขึ้น	20
3	การสอนควรเพิ่มเนื้อหาในการบรรยาย เช่น ภาษาอังกฤษ	14
4	ควรนำเทคโนโลยีมาช่วยสอน เช่น คอมพิวเตอร์	11
5	ควรคำนึงถึงอายุของผู้เรียนที่มีอายุมาก โดยให้ค้นคว้าและ เสนอรายงาน โดยไม่ต้องมานั่งฟังในชั้นเรียน	8
6	ควรเชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องมาบรรยายพิเศษ และอาจารย์บางท่าน ควรปรับปรุงด้านเทคนิคการสอน คำพูดและการสั่งงาน มีลักษณะเป็น ผู้อำนวยความสะดวก	7
7	ควรมีการวัดผลอย่างจริงจัง ไม่ควรมีการทุจริต	3

ตาราง 24 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวนคำตอบ
8	การสอนควรจัดลำดับการเรียนการสอนจากง่ายไปหายาก เพราะผู้เรียนมีพื้นฐานการเรียนมาแตกต่างกัน	1
	<u>ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน</u>	
1	ห้องสมุดควรเปิดบริการภาคพิเศษในวันหยุดด้วย เพราะนิสิตมีเวลาน้อย	17
2	ควรติดเครื่องปรับอากาศ เพื่อกันเสียงรบกวนและมีสมาธิในการเรียน	15
3	ควรให้มีวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือในการเรียนทันสมัย และมีมาตรฐานมากขึ้น	12
4	ควรเพิ่มแสงสว่างให้พอเพียงในห้องเรียน	10
5	ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ควรให้มีห้องค้นคว้าหรือห้องสมุดของภาควิชาโดยเฉพาะ	2
6	ควรมีการเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนบ่อย ๆ	1
	<u>ด้านส่วนตัวผู้เรียน</u>	
1	ควรเปลี่ยนเวลาเรียน โดยเฉพาะภาคพิเศษที่ต้องเรียนวันศุกร์ เวลา 18.00 น. เพราะการจราจรติดขัด	23
2	ควรพิจารณาค่าหน่วยกิตใหม่ โดยเฉพาะภาคพิเศษ	10
3	ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีโลกทัศน์ที่กว้างขวางเสมอ	6
4	ควรให้อิสระแก่ผู้เรียน เพราะผู้สอนเลือกวิชาเอกให้เรียนไม่สอดคล้องกับสายงานของตน ทำให้ทั้งผู้บริหารและผู้ร่วมงานไม่เห็นความสำคัญของวิชาที่ตนเองจบมา	1

จากตาราง 24 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอก การศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมไว้เป็น รายด้าน มีดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะด้านเนื้อหาหลักสูตร ข้อที่มีความถึงที่สุด คือ ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้อง กับภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เน้นเนื้อหาใหม่ ๆ สอดคล้องกับรายวิชาทั้งในระบบภาค วิชาการ ภาคสนาม (66) รองลงมา คือ ควรให้นิสิตได้มีโอกาสเลือกเรียนวิชาเลือกเอง (8)

ข้อเสนอแนะด้านวิธีการเรียนการสอน ข้อที่มีความถึงที่สุด คือ การสอนควรเน้นภาคปฏิบัติ ไม่ควรเน้นเนื้อหา (40) รองลงมาคือ ควรให้ความเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนมากขึ้น (20)

ข้อเสนอแนะด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ข้อที่มีความถึงที่สุด คือ ห้องสมุดควรเปิด บริการภาคพิเศษในวันหยุดด้วย เพราะนิสิตมีเวลาน้อย (17) รองลงมาคือ ควรติดเครื่องปรับอากาศเพื่อกันเสียงรบกวนและมีสมาธิในการเรียน (15)

ข้อเสนอแนะด้านส่วนตัวของผู้เรียน ข้อที่มีความถึงที่สุด คือ ควรเปลี่ยนเวลาเรียน โดยเฉพาะภาคพิเศษที่ต้องเรียนวันศุกร์ เวลา 18.00 น. เพราะการจราจรติดขัด (23) รองลงมา ควรพิจารณาค่าหน่วยกิตใหม่ โดยเฉพาะภาคพิเศษ (10)

ตาราง 25 ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ที่นิสิตปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เห็นว่าเหมาะสม
และควรดำเนินการต่อไป

ลำดับที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม	จำนวนคำตอบ
1	การศึกษาดูงานในประเทศและต่างประเทศ มีความเหมาะสม ทำให้ได้รับประสบการณ์โดยตรง ให้รู้จักคิดและฝึกความอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งนี้ต้องเลือกประเทศที่มีการจัดการศึกษา ผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จ และนำมาประยุกต์ใช้ใน ประเทศไทย หรือนำความรู้มาใช้กับหน่วยงานตนเองได้	59
2	ควรมีการพบปะสังสรรค์ รุ่นพี่บรุ่นน้อง การรับน้องส่งพี่ พิธีฉลองปริญญาผู้จบการศึกษาควรสนับสนุนให้นักศึกษาได้ปฏิบัติ กันเพื่อความผูกพัน และมีการแจ้งให้รุ่นพี่ทราบด้วย	15
3	การสัมมนาควรจัดเล็ก ๆ เพื่อรู้วิธีการและสามารถปฏิบัติได้	14
4	ควรฝึกงานภาคสนามในชุมชน อย่างน้อย 1 เดือน และให้ นิสิตมีโอกาสเลือกศึกษาในแต่ละชุมชน เช่น ชุมชนชาวเขา และมีการประชาสัมพันธ์	12
5	ควรมีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนนิสิตต่างสถาบัน และอาจารย์ผู้สอน	5
6	ควรมีให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างนิสิต เพื่อให้ได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน	4
7	การสนับสนุนทุนวิจัยให้แก่นิสิต และผู้ทำงานการศึกษานอกโรงเรียน	3
8	ควรมีพิธีไหว้ครู การทำบุญภาควิชา ให้เป็นประเพณีที่ดีต่อไป	2
9	การร่วมเป็นวิทยากรพี่เลี้ยงในกิจกรรมค่ายเยาวชน ของนิสิตปริญญาตรี	1

จากตาราง 25 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ที่นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เห็นว่า เหมาะสม และควรดำเนินการต่อไป ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ การศึกษาดูงานในประเทศและ ต่างประเทศ มีความเหมาะสม ทำให้ได้รับประสบการณ์โดยตรงให้รู้จักคิดและฝึกความอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งนี้ ต้องเลือกประเทศที่มีการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและประสบ ความสำเร็จ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย หรือนำความรู้มาประยุกต์กับ หน่วยงานตนเองได้ (59) รองลงมา คือ ควรมีการพบปะสังสรรค์รุ่นพี่กับรุ่นน้อง การรับน้อง ส่งพี่ นิธิ์ฉลองปริญญาผู้จบการศึกษา ควรสนับสนุนให้นักศึกษาได้ปฏิบัติกันเพื่อความผูกพัน และมีการแจ้งให้รุ่นพี่ทราบด้วย (15)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ต้องการทราบว่า นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีปัญหาการเรียนด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ด้านส่วนตัวของผู้เรียนใดมากที่สุด โดยการเปรียบเทียบจากอายุ สถานภาพสมรส ผลการเรียน สถานภาพของผู้เรียน สถานที่ทำงาน รายได้ และรอบการเรียน เพื่อจะได้นำข้อมูลไปสู่การพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

งานวิจัยนี้ ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทั้ง 4 ด้าน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท โดยจำแนกตามตัวแปรด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ผลการเรียน สถานภาพของผู้เรียน สถานที่ทำงาน รายได้ และรอบการเรียน
3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และผลิตบุคลากรที่สามารถจะนำผลการเรียนไปใช้ในการทำงาน และชีวิตประจำวัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ทั้งหมดตั้งแต่ ปี 2524-2536

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาทั้ง 4 ด้าน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ มี 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 4 ช่วงคะแนน โดยจำแนกความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ เป็น 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร มีจำนวน 16 ข้อ ด้านวิธีการเรียนการสอน มีจำนวน 17 ข้อ ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน มีจำนวน 15 ข้อ ด้านส่วนตัวของผู้เรียน 16 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 64 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.92

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ที่เห็นว่าเหมาะสม และควรดำเนินการต่อไป เกี่ยวกับปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2537 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม เป็นเวลา 3 เดือน และส่งด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 190 ฉบับ หลังจากนั้นได้จัดส่งแบบสอบถามกลับไปให้กลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่ได้ส่งคืนมาเป็นครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2538 ถึงวันที่ 1 มีนาคม 2538 ใช้เวลาติดตาม 1 เดือน จนได้แบบสอบถาม รวมทั้งหมดจำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.08 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่และร้อยละ
2. ข้อมูลที่เป็นปัญหาการเรียน ทั้ง 4 ด้านของกลุ่มตัวอย่าง แยกเป็นรายข้อในแต่ละด้านโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ของปัญหาการเรียนแต่ละด้านจำแนกตามเพศ สถานภาพสมรสและรอบการเรียน ทดสอบโดยใช้ t-test

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของปัญหาการเรียนแต่ละด้าน จำแนกตามอายุ ผลการเรียน สถานภาพของผู้เรียน สถานที่ทำงานและรายได้ ทดสอบโดยวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test) และตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธี Newman-Keuls

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ปัญหาการเรียนทั้ง 4 ด้าน ของกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของปัญหาการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาปัญหาการเรียน เป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาด้านเนื้อหาหลักสูตร มีปัญหามากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.59 อยู่ในระดับปานกลางรองลงมาคือ ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านส่วนตัวของผู้เรียนตามลำดับ โดยพิจารณาปัญหาเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1 ปัญหาการเรียนด้านเนื้อหาหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือ นิสิตมีความวิตกกังวลกับการทำวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับมาก

1.2 ปัญหาการเรียนด้านสภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในอาคารสถานที่ ที่จัดให้แก่ นิสิต เช่น บริการน้ำดื่ม ห้องสุขา โทรศัพท์ ฯลฯ อยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ปัญหาการเรียนด้านวิธีการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือ นิสิตมักเป็นทุกข์ใจเกี่ยวกับการสอบเสมอ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ปัญหาการเรียนด้านส่วนตัวของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุด คือ ค่าใช้จ่ายในการเรียนมากเกินไป อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาแต่ละด้าน จำแนกตามตัวแปร ปรากฏผลดังนี้

2.1 นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาวิชาหลักสูตร และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านส่วนตัวของผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีสถานภาพของผู้เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6 นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีสถานที่ทำงานต่างสังกัดกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.7 นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.8 นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีรอบการเรียนรู้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน และด้านส่วนตัวของผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้นปัญหาด้านเนื้อหาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้คือ

1. นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตปริญญาโท ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.10-2.59$) โดยมีปัญหาด้านเนื้อหาหลักสูตรมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้เพราะ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่เปิดสอนมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2524 และไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร นอกจากนั้นหลักสูตรที่จัดให้เรียนส่วนใหญ่ทางภาควิชาจะจัดรายวิชาให้เอง นิสิตไม่สามารถเลือกเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ตามความสนใจได้ นอกจากนั้น อาจเป็นไปได้ที่นิสิตยังไม่เข้าใจลักษณะโครงสร้างและเนื้อหาวิชาที่ลงทะเบียนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชต์ธานี ชัชวาลย์ปรีชา (2523 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาการเรียนของนิสิตวิชาเอกพลศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาในเรื่องหลักสูตร คือ เนื้อหาไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิตที่เรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่เหมาะสม ยังขาดงบประมาณ และขาดการประสานงานระหว่างอาจารย์และนิสิต เมื่อแยกเป็นรายข้อแล้วพบว่า ข้อที่เป็นปัญหาสูงสุด คือ นิสิตมีความวิตกกังวลกับการทำวิทยานิพนธ์ อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะนิสิตส่วนใหญ่มีภาระ และมีหน้าที่การทำงานเป็นส่วนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการค้นคว้าและจัดทำวิทยานิพนธ์ อีกทั้งการทำวิทยานิพนธ์ เป็นเรื่องที่ต้องใช้พื้นฐานความรู้ความสามารถทางสถิติ วิจัย ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่จะขาดพื้นฐานด้านนี้ และคิดว่าสถิติเป็นเรื่องยาก ดังนั้นน่าจะเป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความวิตกกังวล และมีผลกระทบถึงอารมณ์ของผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่ง สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2524:35) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ว่า ผู้ใหญ่ไม่ว่าจะอยู่ในห้องเรียน

หรือที่ใด เมื่อเข้าสู่สถานการณ์การเรียนรู้ก็มักจะมีอารมณ์ต่าง ๆ ร่วมอยู่เสมอ ซึ่งอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้บางครั้งก็เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในส่วนของประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้ใหญ่ได้รวมไว้เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

ส่วนด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ซึ่งมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ก็อาจจะเนื่องมาจากมหาวิทยาลัยมีเนื้อที่บริเวณค่อนข้างจะคับแคบ ห้องเรียนในแต่ละอาคารค่อนข้างน้อย นอกจากนี้การบริการเรื่องน้ำดื่ม ห้องน้ำ โทรศัพท์ มักจะเป็นปัญหาอยู่เสมอ เนื่องจากขาดผู้รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งในด้านนี้ตรงกับแนวคิดของ วิจิตร วรณบางกูร (2524 : 2) ที่กล่าวไว้ว่า บรรยากาศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใน โรงเรียนและห้องเรียนไม่ควรเป็นโลกหนึ่งต่างหากจากชีวิตประจำวันของผู้เรียน และควรมีบรรยากาศอบอุ่นของความเป็นบ้าน หรือครอบครัวอยู่บ้าง เพื่อช่วยให้การปรับตัวและเสริมสร้างสุขภาพจิต และประสบการณ์ของผู้เรียน สำหรับด้านวิธีการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ นิสิตมักเป็นทุกข์ใจเกี่ยวกับการสอบเสมอ ซึ่งการเรียนในระดับนี้ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีการค้นคว้าและทำรายงานเพิ่มเติมมากขึ้น รวมทั้งบางรายวิชามีอาจารย์ผู้สอน 2 ท่านต่อ 1 รายวิชา ทำให้ต้องเพิ่มงานในการเรียน ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ผู้เรียนไม่สามารถเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการสอบในแต่ละครั้งได้ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของผู้เรียนที่ได้เสนอแนะว่า การสอบไม่ควรมีการทุจริต และควรเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี แต่ก็ควรจัดให้มีการประเมินผลภาคทฤษฎี และความเหมาะสมของเวลาโดยการประเมินผลจากเวลาเข้าเรียน รวมทั้งความเหมาะสมของเวลาที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งผลของความคิดนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ไพศาล หวังพานิช (2526 : 21-23) ที่กล่าวว่า การวัดต้องวัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ ใช้เครื่องมือที่ดี มีความยุติธรรม จากเหตุผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การสอบเป็นสิ่งที่ผู้เรียนคำนึงและตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างมาก แต่ผู้เรียนก็มีความกังวลต่อการสอบเสมอ และในด้านส่วนตัวของผู้เรียน พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ ค่าใช้จ่ายในการเรียนมากเกินไป ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของรายวิชาบางวิชาจำเป็นต้องออกไปทัศนศึกษา ซึ่งเหตุผลนี้ผู้เรียนเองก็ทราบว่าจะต้องมีกิจกรรมดังกล่าว และค่าใช้จ่ายในการถ่ายเอกสารที่ต้องไปค้นคว้าตำราเพื่อศึกษาเพิ่มเติมในห้องสมุด และอีกเหตุผลสำหรับภาคพิเศษ ที่จะต้องเสียค่าลงทะเบียนหน่วยกิตในการเรียนมากกว่าภาคปกติ ทำให้ผู้เรียนสำหรับค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น

2. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีเพศแตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน 2 ด้านคือ ความแตกต่างด้านเนื้อหาหลักสูตร และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน มีมากที่สุด อาจเป็นเพราะการเตรียมความพร้อมในการมาเรียนของผู้เรียนที่เป็นชายและหญิง โดยเฉพาะเพศหญิงอาจมีปัญหามาจากการปรับตัว เนื่องจากสภาพสังคม การเลี้ยงดูของเพศหญิง เป็นเหตุให้มีความวิตกกังวลกับเรื่องเล็กน้อย และทำให้เป็นเรื่องใหญ่ได้ ทำให้มีปัญหาในด้านสภาพแวดล้อมมากที่สุด หรืออาจจะเป็นไปได้ที่เพศชายและเพศหญิง ต่างมีความสามารถเฉพาะตัว หรือประสบการณ์ที่มีมาต่างกันในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่การทำงานที่หนักและเบาต่างกัน ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ มาร์เซีย (Marcia 1988 : 76-77 A) ที่กล่าวว่า เพศชายและเพศหญิงต่างกันโดยธรรมชาติ โดยมีองค์ประกอบด้านอื่นมาเกี่ยวข้องด้วย เช่น การมีอาชีพ และการไม่มีอาชีพ

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีอายุต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนี้เพราะ กลุ่มตัวอย่างมีอายุตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป ซึ่งทั้งหมดจัดเป็นวัยของผู้ใหญ่ด้วยกันทั้งสิ้น การรับรู้ในวัยผู้ใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ของผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ดังที่ ลิทวินสกี (Litwinsky. 1961 : 1623) กล่าวว่า ival การรับรู้ของคนจะลดลงตามอายุ แต่องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น จินตนาการและความรู้แจ้งเห็นจริง จะเกิดขึ้นแทน หรือที่ โดนาฮิว (Donahue. 1952 : 115-125) พบว่า ผู้สูงอายุมีความสามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเรียนเกี่ยวกับความหมายของสิ่งของ แต่จะมีความยากในการอ่านเล็กน้อย ส่วนด้านความจำจะลดลงการรับรู้จะค่อย ๆ ลดลง แต่ก็สามารถทดแทนได้ โดยอาศัยประสบการณ์ และจินตนาการเป็นสิ่งที่สำคัญ

และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตปริญญาโทที่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี มีปัญหาทางการเรียนสูงกว่านิสิตปริญญาโท ที่มีอายุระหว่าง 26-35 ปี และ 46 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอายุระหว่าง 36-45 ปี เป็นช่วงของวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง จะมีการสร้างหลักฐานชีวิต

มีความก้าวหน้าในอาชีพ การยอมรับจากสังคมเมื่อต้องมาเรียน จึงมีความวิตกกังวลมากยิ่งขึ้นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง เพื่อให้เรียนร่วมกับผู้อื่นได้ เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้จึงทำให้เกิดความวิตกกังวลมากขึ้น

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนั้น เพราะผู้เรียนที่ยังเป็นโสดนั้นยังไม่มีภาระมาก จึงทำให้มีเวลาในการค้นคว้าและร่วมทำงานกลุ่มกับผู้เรียนคนอื่นได้ รวมทั้งสามารถหาเวลาพบอาจารย์ที่ปรึกษาได้เสมอ ส่วนผู้เรียนที่สมรสแล้วจะไม่มีเวลาในการศึกษา ค้นคว้าได้มากนัก เพราะมีภาระส่วนตัวที่ต้องรับผิดชอบดูแลครอบครัว และผู้เรียนที่สมรสแล้ว นอกจากจะมีบทบาทเป็นเสมือนนักเรียน ยังจะต้องมีบทบาทอื่น ๆ อีก นอกเหนือจากในห้องเรียนซึ่งในเรื่องนี้ โนลส์ (Knowles, 1971 : 42) ให้ข้อคิดไว้ว่า เนื่องจากผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีภาระหน้าที่ในการทำงานมีบทบาทต่าง ๆ ในสังคมไทยเป็นต้น ว่าจะมีภาระหน้าที่ในบ้าน มีตำแหน่งหน้าที่การงาน สิ่งเหล่านี้ย่อมอาศัยการปรับตัวเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงไปได้ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของผู้ใหญ่ในสังคมอาจก่อให้เกิดปัญหาการเรียนรู้ได้เช่นกัน กล่าวคือ บทบาทของพ่อ บทบาทของแม่ และบทบาทของทั้งสองก็จะมีภาระหน้าที่ที่ความรับผิดชอบ ความสามารถต่างกัน แต่เมื่อผู้ใหญ่เข้ามาเรียนบทบาทของผู้ใหญ่ก็คือผู้เรียนซึ่งเป็นลูกศิษย์ของครูผู้สอน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงบทบาทเหล่านี้อาจทำให้ผู้ใหญ่เกิดความเครียดซึ่งมีผลต่อการเรียนได้

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีผลการเรียนต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ที่เป็นเช่นนั้นเพราะผู้เรียนที่มีผลการเรียนสูงกว่าจะเป็นผู้ที่มีความสนใจต่อการเรียน หุ่่มเทเวลาให้กับการเรียน รวมทั้งไม่เคยขาดเรียน และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในรายวิชาได้เสมอ จึงทำให้ผู้เรียนที่มาเรียนสม่ำเสมอไม่ค่อยพบปัญหาในการเรียนรู้ต่อรายวิชา และมีผลการเรียนอยู่ในระดับ

ที่ตีมากเสมอ ส่วนผู้ที่มีผลการเรียนต่ำกว่า อาจจะขาดเรียนบ่อย และเรียนตามเพื่อนไม่ทัน ซึ่งสาเหตุอาจมาจากสุขภาพของตนเอง และภาระส่วนตัว ทำให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ทั้งไม่สามารถร่วมกิจกรรมในรายวิชาได้ จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาในการเรียนมากขึ้น

และเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตปริญญาโทที่มีผลการเรียน 3.26-3.50 มีปัญหาทางการเรียน ด้านวิธีการเรียนการสอนสูงกว่า นิสิตปริญญาโทที่มีผลการเรียน 3.76-4.00 และด้านส่วนตัวของผู้เรียนนั้น พบความแตกต่าง 2 คู่ คือ กลุ่มผลการเรียน 3.26-3.50 มีปัญหาทางการเรียนสูงกว่า กลุ่มผลการเรียน 3.76-4.00 และกลุ่มผลการเรียน 3.51-3.75 สูงกว่า กลุ่มผลการเรียน 3.76-4.00 ซึ่งแสดงว่า ผู้ที่มีผลการเรียนต่ำกว่าจะมีปัญหาทางการเรียนมากกว่า อาจเกิดจากวิธีการเรียนการสอน และจากตัวของผู้เรียนเอง เพราะผู้เรียนไม่ให้เวลากับการเรียนมากนัก ขาดการเรียนบ่อย รวมทั้งผู้ที่มีผลการเรียนต่ำกว่า เมื่อเรียนแล้วพบปัญหาก็กจะไม่ปรึกษากับเพื่อนร่วมเรียน ชอบแยกตัวเป็นเอกเทศ และไม่สนใจที่จะหาเวลาเพื่อขอพบอาจารย์ที่ปรึกษา หรืออาจารย์ผู้สอน เพื่อให้ช่วยแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเองสูงด้วยเช่นกัน ดังที่ เบนสัน (Benson. 1972 : 3881- A) กล่าวว่า ชอบเขตของการสร้างวิชาและเนื้อหา มีความสัมพันธ์กับความสนใจของนักศึกษา โดยมีผลในการพัฒนาการไปในทางดี บุคคลที่มีอีตรา (Ego) สูงจะช่วยให้เข้าได้รับความรู้ และสามารถเข้าใจตนเองได้อย่างดีด้วย และสามารถเลือกทางเลือกใหม่ ๆ ที่เป็นจริงได้ด้วยวิชาพื้นฐานทั่วไป ช่วยให้เกิดรากฐานใหม่ ๆ ในการวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล มีความสามารถในการตรวจสอบ และพัฒนาการทางด้านความเชื่อมั่นในตนเอง รวมถึงความเข้าใจตนเองและความสัมพันธ์กับคนอื่น นอกจากนี้ เบนสันยังพบว่าระดับขั้นของอีตรา (Ego Stage) มีความสัมพันธ์กับความแตกต่างของการสอน ตัวอย่างของการพัฒนาการโดยผ่านการเรียนรู้ที่ได้เสนอแนะนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการสอนและผู้เรียน

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีสถานภาพของผู้เรียนต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะผู้เรียนอาจเกรงกลัวผู้สอน และอุปสรรคการเรียนการสอนมีน้อย เพราะผู้เรียนมีความวิตกต่อการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น เกรงว่าจะมีผลกระทบต่อผลการเรียน ส่วนผู้ที่เรียนจบรายวิชาและยังไม่ได้ทำปริญญานิพนธ์ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ต้องกลับไปทำงานในอาชีพของตน ทำให้ไม่มี

เวลามาท่วมเทกับปัญหานี้นักมาก นัก บางคนจนหมดเวลา ที่ทางมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ให้ ก็จะได้รับดำเนินการเรื่องของตน ทำให้เกิดปัญหาในการขอพบอาจารย์ที่ปรึกษา เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาก็ต้องดูแลผู้เรียนคนอื่นอีกมากมาย

7. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีสถานที่ทำงานต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้เรียนที่เข้ามาเรียนส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการสังกัดกระทรวงต่าง ๆ โดยที่แต่ละกระทรวงจะมีลักษณะงาน บทบาทหน้าที่รับผิดชอบไม่เหมือนกัน และมีผู้เรียนมาจากส่วนภูมิภาค ดังนั้นผู้เรียนทุกคนจะต้องปรับตนเองให้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ

8. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีรายได้ต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การเรียนการสอนอาจต้องใช้เงินมาก เพราะต้อง Xerox เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการเรียนและมีค่าใช้จ่ายสำหรับการต้องไปทัศนศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับตนเอง ผู้ที่มีรายได้น้อยก็จะประสบกับปัญหาการเงิน มากกว่าผู้เรียนที่มีรายได้มาก ซึ่งรายได้จะมีส่วนทำให้ผู้เรียนมีโอกาสแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ที่ตนมีความประสงค์ได้มากกว่าหาประสบการณ์ในการเรียนสิ่งที่เป็นประโยชน์กับชีวิตของตนเอง ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดเห็นและประสบการณ์แตกต่างกัน ทั้งนี้ประสบการณ์ของผู้ใหญ่นั้นเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุด

9. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มีรอบการเรียนต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้เรียนที่เรียนภาคปกติจะมีเวลาในการศึกษาอย่างเต็มที่ มีเวลาในการร่วมกิจกรรมของหลักสูตรได้สม่ำเสมอ และมีเวลาสำหรับการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งมีเวลาได้พบกับอาจารย์ผู้สอนนอกเหนือจากเวลาที่เรียนแล้ว เพราะถึงผู้เรียนจะเป็นข้าราชการ แต่เมื่อมาเรียนก็สามารถลาศึกษาต่อไม่ต้องกังวลถึงเรื่องงานในหน้าที่ ซึ่งในขณะที่ผู้เรียนที่เรียนอยู่ภาคพิเศษจะมีความกังวลในเรื่องงานภาระหน้าที่ รวมทั้งความล่าช้าของ

วัยผู้ใหญ่จากการทำงาน เมื่อเลิกงานก็ต้องรีบมาเรียนต่ออีก และต้องมีความรับผิดชอบในเรื่องส่วนตัวทำให้ไม่มีเวลาในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้มากตามที่ต้องการ จึงน่าจะเป็นเหตุให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

10. ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษา ผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตร นิสิตส่วนใหญ่ เห็นว่า ควรปรับให้สอดคล้องกับรายวิชาในระบบภาควิชาการ ในภาคสนามให้ทันสมัย ด้านวิธีการเรียนการสอน นิสิตเห็นว่าการสอนควรเน้นภาคปฏิบัติ ไม่ควรเน้นเนื้อหา สำหรับด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนนั้น นิสิตเห็นว่ามีเหมาะสม

11. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร นิสิตส่วนใหญ่ มีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เน้นเนื้อหาใหม่ ๆ สำหรับภาคพิเศษ นิสิตเสนอว่า ควรเปลี่ยนเวลาเรียน โดยเฉพาะวันศุกร์ เวลา 18.00 น. เพราะการจราจรติดขัด

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า ปัญหาการเรียนด้านเนื้อหาหลักสูตรที่มากที่สุดคือ นิสิตมีความวิตกกังวลกับการทำปริญญานิพนธ์ มหาวิทยาลัยควรส่งเสริม สนับสนุน และเน้นภาคปฏิบัติเพื่อให้ นิสิตมีความมั่นใจและเข้าใจในหลักการ วิธีดำเนินการรวมถึงขั้นตอนในการทำปริญญานิพนธ์ เพื่อเป็นการช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัยควรจัดทำศูนย์แนะแนว แนะนำ และติดตาม รวมทั้งศูนย์ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการกระบวนการวิจัยและสถิติ เพื่อบริการนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาให้นิสิตมีความมั่นใจและแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง

2. จากการศึกษาปัญหาในด้านการเรียนการสอน พบว่า นิสิตมีปัญหากับภาระงานในแต่ละรายวิชาไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต จึงควรชี้แนะให้นิสิตเห็นความสำคัญของงานต่าง ๆ ในแต่ละวิชา ซึ่งควรมีมากพอในการสร้างเสริมประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ของนิสิตให้มีประสิทธิภาพ โดยอาจรวมถึงการบริการด้านสภาวะแวดล้อม ซึ่งนิสิตเห็นว่า ควรมีการจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้ นิสิต เช่น บริการน้ำดื่ม ห้องสุขา และสถานที่ปรึกษาและพูดคุยงานต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่ว่างจากการเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสอบถามนิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ภาคปกติ ตั้งแต่รุ่นที่ 7 - 13 และภาคพิเศษ ตั้งแต่รุ่นที่ 1 - 5 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 - 2536 ทำให้ได้ข้อมูลเพียงบางส่วน ซึ่งถ้าจะทำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ควรทำการสัมภาษณ์นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ รุ่นต่อไป เพื่อทำการเปรียบเทียบข้อคิดเห็นต่าง ๆ
2. ในการวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับปัญหา 4 ด้านของนิสิตจึงควรมีการศึกษาปัจจัยและปัญหา การนำไปใช้ของนิสิตเพิ่มเติม เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ગરબાનુકરવ

บรรณานุกรม

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม การศึกษาผู้ใหญ่ : แนววรรณคดีทั่วโลก โดยจอห์น ไลว์.

กรุงเทพฯ : 2530.

_____. รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา กรมการศาสนา, 2532.

_____. รวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน เล่ม 9. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา กรมการศาสนา, 2533.

_____. วิวัฒนาการการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2483-2533.

กรุงเทพฯ : 2533.

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. ปรัชญาการศึกษานอกระบบ. กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2526.

เชียรศรี วิวัธสิริ. จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

_____. จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

ณรงค์ จรรย์วิทยานนท์ และปรียานุช จรรย์วิทยานนท์. จิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่. อุบลราชธานี :

อีสานการพิมพ์, 2526.

เดรน เบรน. "แนวคิดในการพัฒนามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ," เสียง มศว. 2(4):78-80;

กรกฎาคม-ธันวาคม 2527

นฤมล เกตุปมา. ปัญหาการเรียนระหว่างการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมเข้า

ทำงาน ในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานกรมแรงงาน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526. อัดสำเนา.

นุช สุวรรณชฎ. พื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ดการพิมพ์, 2521.

ปฐม นิคมานนท์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร,

2528.

- ปฐม นิคมานนท์. "มหาวิทยาลัยกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน," วารสารการศึกษานอกระบบ. 1(1) 61-72; พฤษภาคม-สิงหาคม 2529
- ประพิทย์ บุญสุข. พฤติกรรมการสอนที่พึงประสงค์สำหรับครูสอนวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. ถ่ายเอกสาร.
- "ประวัติ มศว.," ผู้จัดการ 3(28) : หน้าพิเศษ 10-14; มกราคม 2529
- ไพศาล หวังพานิช. การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ภูซังค์ อังคปริษาเศรษฐ์. การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง. กรุงเทพฯ : ศูนย์อักษรกิจ, 2527.
- มนัส ศรีกัลยา. ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นโรงเรียนสารพัดช่างเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. ถ่ายเอกสาร.
- ไม้มัด อับดุลกาเดร์. จิตวิทยาและเทคนิคการสอนการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรโพธิ์, ม.ป.ป.
- รัชต์ธานี ชัชวาลย์ปรีชา. ปัญหาการเรียนของนิสิตวิชาเอกพลศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร : บทคัดย่อ, 2523.
- รัตนา พุ่มไพศาล และนิสิตปริญญาโทการศึกษานอกโรงเรียน รุ่นที่ 7. วิทยาการการสอนสำหรับการศึกษานอกโรงเรียน. ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิกตอรีเภาเวอร์พอยท์, 2528.
- วิจิตร วุฒบางกูร. การวางแผนผังและพัฒนาการศึกษาสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ชนิษฐาการพิมพ์, 2524.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. วิวัฒนาการการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : 2535.

- สัจด์ อุทรานนท์. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เซนต์เตอร์
 พิมพ์เคชั่น, 2528.
- สมบูรณ์ ศาลยาชวิน. จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ลานนาการพิมพ์, 2526.
- สมิทธิ์ เจริญทอง. "บทบาทของมหาวิทยาลัยกับงานการศึกษานอกระบบในทศวรรษหน้า,"
วารสารครูศาสตร์ 18(3-4) : 41-51; มกราคม-มิถุนายน 2533
- สุนทร โคตรบรรเทา. แนวคิดและวิธีการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นอกระบบโรงเรียน.
 พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์, 2524.
- สุนทร สุรินทร์ชัย. แนวโน้มของการศึกษานอกโรงเรียนในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 6.
 ม.ป.ท., 2532. อัดสำเนา.
- สุรีย์ นาคนิยม. ปัญหาและความต้องการของนักศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ หลักสูตรระยะสั้นของ
 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในเขตการศึกษา 2. ปริมาณิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2528. อัดสำเนา.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. จิตวิทยาการเรียนรู้ผู้ใหญ่. ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
- _____. หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์, 2524.
- เสาวนีย์ เลวลัย. การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- อันทา นพคุณ. การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์,
 2527.
- Bergevin, Paul. 1967. A Philosophy for Adult Education. New York :
 The Seabury Press, 1967.
- Coolie, Verner. "Outling of an Emerging Field of University Study,"
Adult Education. Liveright and Hallinbeck Chicago : Adult
 Education Association, 1964.
- Houle, Cyril O. The Inquiring Mind. Madison : University of
 Wisconsin Press, 1961.

Karr and Joseph Keneth. "Muting the Changing Need of Adults Trough Educational Programs and Services," Dissertation Abstracts International. 36(10) : 6426 - A; April, 1976.

Knowles, M.S. The Adult Learner. A Neglected Species. 2nd ed.
Houston : Gulf Publishing Co., 1962.

Marcia, Albert L. "Sex-related differences in Computer interest, Attitude, and Confidence, "Dissertaion Abstracts International. 1988.

Ross and Norma Jennie. "Vaiables Influencing the Dicision to Enter Adult Education Graduate Program, "Dissertation Abstracts International. 39(5) : 2697 - A ; November, 1976.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

14 ตุลาคม 2537

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

เนื่องด้วย ดิฉัน นางสาวทัศนีย์ นิสาลรัตนคุณ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4 ส่วนวิเคราะห์งบประมาณ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นนิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโท โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการทั้งด้านการเรียน และการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งผลของคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด จึงใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามที่แนบมาพร้อมนี้ และ ขอความอนุเคราะห์จัดส่งคืนภายในเดือนพฤศจิกายน 2537 โดยผ่านแบบสอบถามที่มีที่อยู่และติดแสตมป์ ด้านหลังเรียบร้อยแล้วส่งไปรษณีย์ด้วย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ทัศนีย์

(นางสาวทัศนีย์ นิสาลรัตนคุณ)

นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

การศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนิสิตปริญญาโท
 วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ผ่านการศึกษาวิชา
 เอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร แนวทางในการวางแผน
 ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินการทั้งด้านการเรียน และการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และไม่มี
 ผลกระทบแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม จึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง
และขอให้ตอบอย่างละเอียดทุกข้อ

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลที่ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอที่มีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

น.ส. ศักดิ์นีย์ นิสิตรัตนคุณ

นิสิตปริญญาโท มศว. ประสานมิตร

ผู้วิจัย

สำนักนโยบายและแผนฯ สป.

โทร. 2816333, 2826864

โทรสาร 2819413

แบบสอบถาม

การศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอที่มีต่อปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาเติมเครื่องหมาย ๖ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

() หญิง

() ชาย

2. อายุ

() ระหว่าง 26 - 35 ปี

() ระหว่าง 36 - 45 ปี

() อายุ 46 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

() โสด

() สมรส

4. ผลการเรียน

- () 3.76 - 4.00
- () 3.51 - 3.75
- () 3.26 - 3.50
- () 3.00 - 3.25

5. สถานภาพการเรียน

- () กำลังเรียนรายวิชา
- () เรียนรายวิชาจบแล้ว
- () จบหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตแล้ว

6. สถานที่ทำงาน

- () กระทรวงศึกษาธิการ
- () กระทรวงมหาดไทย
- () ทบวงมหาวิทยาลัย
- () รัฐวิสาหกิจ/เอกชน
- () อื่น ๆ (ระบุ)

7. รายได้

- () 5,260 - 7,570 บาท
- () 7,571 - 11,420 บาท
- () 11,421 บาทขึ้นไป

8. รอบการเรียน

- () ภาคปกติ
- () ภาคพิเศษ

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ด้านส่วนตัวของผู้เรียน โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ๖ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีปัญหามาก

คะแนน 3 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ไม่เป็นปัญหา

ข้อที่	ข้อความ	ระดับของปัญหาที่ท่านประสบ			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เป็นปัญหา
1.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตรรวบรัดเกินไป				
2.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่ใช้สอนมีความเหมาะสม				
3.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตรตรงกับสิ่งที่ผู้เรียนอยากทราบ				
4.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ในหน้าที่การงานของผู้เรียน				
5.	เนื้อหาวิชาในหลักสูตรทำให้ได้แนวคิดเห็นหลากหลายต่อการพัฒนาตนเอง				
6.	เนื้อหาในรายวิชาเอกควรมีการปรับปรุง				
7.	การเรียงลำดับความยากง่ายของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับของปัญหาที่ท่านประสบ			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เป็นปัญหา
8.	ข้อสอบที่ออกแต่ละครั้งมีความยากเกินไป				
9.	เวลาที่ใช้ในแต่ละรายวิชามีน้อยเกินไป				
10.	เวลาในการฝึกปฏิบัติภาคสนามน้อยเกินไป				
11.	เวลาที่ใช้สอนในแต่ละรายวิชามีมากเกินไป				
12.	นิสิตมีความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรที่เรียน				
13.	นิสิตมีความวิตกกังวลกับการทำวิทยานิพนธ์				
14.	นิสิตมีประสบการณ์ตรงจากการเรียน และฝึกปฏิบัติในชุมชนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง				
15.	นิสิตไม่มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาหลักสูตรเรียน				
16.	มีงานในรายวิชามากเกินไป				
17.	ภาระงานในแต่ละรายวิชาไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต				
18.	มีการศึกษาดูงานต่างจังหวัดมากเกินไป				
19.	วิธีการสอนส่วนใหญ่ไม่เหมาะสม				
20.	ผู้สอนมาสอนไม่ตรงกับเวลาเรียน				
21.	ผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในระหว่างเรียน				
22.	ผู้สอนไม่พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้เรียนในการแก้ไขปัญหาในการเรียนการสอน				
23.	ผู้สอนสอนเร็วเกินไปจนผู้เรียนตามไม่ทัน				
24.	ผู้สอนขาดการสอนบ่อย ๆ				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับของปัญหาที่ท่านประสบ			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เป็นปัญหา
25.	ในการเรียนบางเรื่องผู้สอนไม่สามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างชัดเจน				
26.	การจัดเรียนโดยแบ่งงานเป็นกลุ่มย่อยเพื่อให้ทำงานร่วมกันเป็นอุปสรรคต่อการเรียน				
27.	การเชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่สำคัญขณะสอนของผู้สอน				
28.	การอ้างอิงถึงเอกสารหรือแหล่งที่มาของความรู้ที่นำมาสอนของผู้สอน				
29.	นิสิตมีการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง				
30.	เทคนิคการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร				
31.	นิสิตมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาวิชาในหลักสูตรที่เรียน				
32.	นิสิตมักถูกผู้สอนตำหนิบ่อย ๆ				
33.	นิสิตมักเป็นทุกข์ใจเกี่ยวกับการสอบเสมอ				
34.	วัสดุ-อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน				
35.	วัสดุ-อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติอยู่ในสภาพที่ชำรุดไม่เหมาะสมที่จะใช้ในการฝึก				
36.	สภาพของห้องเรียนมีเสียงรบกวนในการเรียน				
37.	สภาพภายในห้องเรียนหรือสถานที่ฝึกปฏิบัติขาดความเป็นระเบียบและสกปรก				
38.	ขาดแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม				
39.	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียนมีให้ค้นคว้าน้อย				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับของปัญหาที่ท่านประสบ			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เกิดปัญหา
40.	ความเหมาะสมของห้องที่เรียนกับจำนวนผู้เรียน				
41.	ความเหมาะสมของห้องเรียนด้านแสงสว่าง				
42.	ความเหมาะสมของห้องเรียนในความสบายในการนั่งเรียน				
43.	การจัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสมให้นิสิตได้ใช้พักผ่อนในช่วงพักว่าง				
44.	ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในอาคารเรียนที่จัดให้แก่ นิสิต เช่น บริการน้ำดื่ม ห้องสุขา โทรศัพท์ ฯลฯ				
45.	การติดต่อกับบัณฑิตวิทยาลัยไม่สะดวก				
46.	นิสิตต้องการให้เปลี่ยนแปลงสถานที่เรียนบ่อย ๆ				
47.	สภาพแวดล้อมในหอสมุดที่จัดให้นิสิตมาค้นคว้า...มีเสียงดังรบกวน				
48.	ความเหมาะสมด้านเวลาเปิด-ปิดให้บริการแก่นิสิตของหอสมุดมหาวิทยาลัย				
49.	มีกฎกิริยาเชิงซ้ำในการเรียนและฝึกปฏิบัติ				
50.	มีอาคารว่างนอนเสมอในเวลาเรียน				
51.	ความรู้ลึกซึ้งอายุ ประหม่าจนไม่กล้าแสดงออก				
52.	ขาดสมาธิในการเรียน				
53.	นิสิตมีความรู้พื้นฐานในเรื่องที่เรียนน้อย				
54.	ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนได้ลำบาก				
55.	ไม่กล้าซักถามผู้สอนในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจ				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับของปัญหาที่ท่านประสบ			
		มาก	ปาน กลาง	น้อย	ไม่เป็น ปัญหา
56.	ค่าหน่วยกิตในการลงทะเบียนแพงเกินไป				
57.	มีการะในครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการเรียน				
58.	การเดินทางมาเรียนไม่สะดวก				
59.	มีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน				
60.	บุคคลในครอบครัวไม่สนับสนุนการเรียนของท่าน				
61.	ไม่มีเวลามารับปรึกษากับผู้สอนนอกเวลาเรียนได้				
62.	ไม่มีเวลาดำเนินกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ได้				
63.	ไม่รู้สึกว่าคุณสมบัติปัญหาของตนเองไม่ดี				
64.	ค่าใช้จ่ายในการเรียนมากเกินไป				

ข้อที่	ข้อความ	ระดับของปัญหาที่ท่านประสบ			
		มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เป็นปัญหา
56.	ค่าหน่วยกิตในการลงทะเบียนแพงเกินไป				
57.	มีภาระในครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการเรียน				
58.	การเดินทางมาเรียนไม่สะดวก				
59.	มีโรคประจำตัวที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน				
60.	บุคคลในครอบครัวไม่สนับสนุนการเรียนของท่าน				
61.	ไม่มีเวลามาปรึกษากับผู้สอนนอกเวลาเรียนได้				
62.	ไม่มีเวลาดำเนินกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ได้				
63.	ไม่รู้สึกว่ายาสติปัญญาของตนเองไม่ดี				
64.	ค่าใช้จ่ายในการเรียนแพงเกินไป				

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1. ท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อย่างไรหรือไม่ ถ้ามีโปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน โดยการเขียนตอบข้อคำถามข้างล่างต่อไปนี้

1.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร

1.2 ด้านวิธีการเรียนการสอน

1.3 ด้านสถานแวดล้อมในการเรียน

1.4 ด้านส่วนตัวของผู้เรียน

2. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อย่างไรหรือไม่ ถ้ามีโปรดแสดงข้อเสนอแนะของท่าน
โดยการเขียนตอบข้อคำถามข้างล่างต่อไปนี้

2.1 ด้านเนื้อหาหลักสูตร

2.2 ด้านวิธีการเรียนการสอน

2.3 ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน

2.4 ด้านส่วนตัวของผู้เรียน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมของภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ที่นิสิตเห็นว่าเหมาะสมและควรดำเนินการต่อไป

[illegible]

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร โทร. 122
ที่ ทบ 1007/3443 วันที่ ๙ กันยายน 2537
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนว่า นางสาวทัศนีย์ พิศาล์คุณ เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการศึกษานานาชาติ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
นิสิตผู้ที่มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาชั้นเคว่า เพื่อทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษานานาชาติ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ทั้งนี้ขอความกรุณาคุณดูแลของ

รศ.ดร.เสาวนีย์ เกวักย์

ประธาน

ดร.บุญเหลือ ทองอยู่

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ รศ.ดร.บุญเหลือ ทองอยู่, ดร.เจริญพร ประจักษ์ใจ
รศ.สุนทร เลิศวรารม, รศ.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ รศ.เปี่ยมศิริ วิจิตรศิริ เป็นวิทยากร
เครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะบรรดาให้แก่บัณฑิตผู้เควว

(ดร.ศิริบุภา ขูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวทัศนีย์ นิสาลรัตนคุณ
เกิดวันที่ 14 เดือน สิงหาคม พุทธศักราช 2508
สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 710/713 ถนนวันแก้ว-ฉิมพลี แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร 10170
ตำแหน่งหน้าที่
การทำงานปัจจุบัน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5
สถานที่ทำงาน สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา
2524 มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนนาวิวิทยา จังหวัดราชบุรี
2526 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น (ปวช.) จากวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี จังหวัดราชบุรี
2528 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) จากวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี จังหวัดราชบุรี
2532 ปริญญาตรีสาขาวิชาการศึกษา (คบ.) จากวิทยาลัยครูเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
2538 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปัญหาการเรียนของนิสิตปริญญาโทวิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทคัดย่อ

ของ

ทัศนีย์ นิสาลรัตนคุณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

มีนาคม 2539

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ใน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน และด้านส่วนตัวผู้เรียน และเปรียบเทียบความคิดเห็น โดยจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ผลการเรียน สถานภาพของผู้เรียน สถานที่ทำงาน รายได้ และรอบการเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 210 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้คือ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาด้านหลักสูตรเนื้อหามากกว่าด้านอื่น ๆ
2. นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาหลักสูตร และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีสถานภาพสมรส สถานที่ทำงาน และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีผลการเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านส่วนตัวของผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีสถานภาพของผู้เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีรอบการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิธีการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน และด้านส่วนตัวของผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้นปัญหาด้านเนื้อหาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

8. ในด้านข้อเสนอแนะ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีข้อเสนอแนะด้านเนื้อหาหลักสูตร ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ สังคมการเมือง เน้นเนื้อหาใหม่ ด้านวิธีการเรียนการสอน ควรเน้นภาคปฏิบัติไม่ควรเน้นเนื้อหา สำหรับด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ห้องสมุดควรเปิดบริการภาคพิเศษในวันหยุดด้วย เพราะนิสิตมีเวลาน้อย ในด้านส่วนตัวของผู้เรียน เสนอแนะว่าควรเปลี่ยนเวลาเรียนโดยเฉพาะภาคพิเศษ ที่ต้องเรียนวันศุกร์

9. กิจกรรมของภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ที่นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เห็นว่าเหมาะสมและควรดำเนินการต่อไปคือ การศึกษาในงานในประเทศและต่างประเทศ

PROBLEM LEARNING OF GRADUATE STUDENTS IN MASTER DEGREE OF
ADULT EDUCATION IN SRINAKHARINVIROT UNIVERSITY (PRASANMIT)

AN ABSTRACT

BY

THASSANEE PISARNRATANAKUN

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinvirot University

March 1996

The purposes of this research were to study the learning problems of Graduate Students in Master Degree Of Adult Education at Srinakharinvirot University (Prasanmit) in four aspects, namely, curriculum, learning techniques, learning environment and individual problems of the students, and to compare those problems classified by sex, age, marital status, learning results, students status, working places, income and times of learning

The samples consisted of 210 students mastering in Adult Education at Srinakharinvirot University. The Study was conducted through purposive sampling. The instruments used for collecting data were questionnaires. The statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The findings were as follows:

1. The perspectives of the students to learning problems both in overall and each aspects were at moderate level. Among the four aspects, curriculum was the greater problem than others.
2. The students with different in sex have no different significance to the overall perspectives of the learning problems. When considered in each aspect it was found that the problems, of curriculum and learning environment were significantly different at .05
3. There was no significantly different of student with different age in overall but when considered in each aspect it was found that learning environment was significantly different at .05 level.
4. The students with different in marital status, working places and income have no different significance to the overall and in each aspect of the learning problems.

5. The students with are different in learning results have different significance at .05 level in overall when considered in each aspect it was found that learning techniques and individual problems of students were significantly different at .05 level.

6. The students with different in student status have different significance at .05 level in overall when considered in each aspects it was found that learning technique and learning environment were significantly different at .05 level.

7. The students with different in times of learning have different significance at .05 in overall when considered in each aspect it was found that learning technique, learning environment and individual problems of student were significantly different at .05 level

8. In terms of the suggestions, the students suggested that the department should improve the curriculum according to the economic, social and political problems. The learning technique should be based on the practices. In case of the learning environment, the students suggested that the library should be open during the holidays. In terms of the individual problems of student they suggested that the university should change the learning times especially for those who learned On Friday.

9. The activities of the Department of Adult Education that the students suggested to be contimeed were study tours both inside and outside the country.